

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen taloudellisten sopeuttamistoimien vaikutusten arvioinnin analyysi ja hyvinvointialueen näkemys sen käytännön vaikutuksista

Henkilöstöinfo 8.10.2024 klo 16
Valtuustoinfo 8.10.2024 klo 19
Mediainfo 9.10.2024 klo 8

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Selvityksen tavoitteena oli arvioida onko Ekhvan taloudellinen kokonaissopeutustarve mahdollista saavuttaa ilman, että lakisääteisten palveluiden toteuttaminen vaarantuu

Tausta

- Etelä-Karjalan hyvinvointialue (Ekhva) on laatinut talouden sopeuttamisohjelman tasapainottaakseen taloutensa vuoden 2026 loppuun mennessä hyvinvointialuelain määrittämällä tavalla. Sopeuttamistarve on kuitenkin kasvanut ja vain osaan sopeuttamistarpeesta oli projektin alkuun mennessä määritetty konkreettiset toimenpiteet
- Toimeksiannon toteutti Nordic Healthcare Group (NHG) elo-syyskuussa 2024

Tavoite

Selvityksen tavoitteena oli selvittää:

- 1) onko hyvinvointialuelain talouden tasapainottamista koskevien velvoitteiden mukaiset sopeutustoimet mahdollista toteuttaa Ekhvalla ilman, että lakisääteisten palveluiden toteuttaminen vaarantuu?
- 2) millainen sopeuttamisen taso olisi saavutettavissa ilman lakisääteisten tehtävien vaarantumista?

Tämä selvityksen tulokset ovat suuntaa-antavia ja vaativat jatkovalidointia ja tarkennuksia

Selvitys ja sen laskelmat perustuvat suurelta osin julkisiin materiaaleihin sekä osittain Ekhvan jakamiin materiaaleihin.

Lisäsopeuttamistoimenpiteisiin ja niiden arviointiin liittyvät laskelmat ja analyysit ovat suuntaa-antavia ja vaativat jatkovalidointia ja tarkennuksia.

Tämän selvityksen avulla voidaan ensisijaisesti arvioida vaadittavaa sopeuttamisen tasoa, suuruusluokkaa ja vaikutuksia – tätä selvitystä ei suositella käytettävän sellaisenaan talouden ja henkilöstön suunnitteluun ilman tarkempaa jatkoanalyysiä.

Selvityksessä arvioidaan Ekhvan talouden sopeuttamistoimien vaikutuksia mutta ei anneta suosituksia – Ekhva päättää miten ja missä määrin selvityksen havaintoja lähdetään validoimaan, tarkentamaan ja viemään käytäntöön

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen on kyettävä vastaamaan talouden sopeuttamisvaatimukseen ja muutoksiin palvelutarpeessa tilanteessa, jossa henkilöstöstä on pulaa ja toimintaa on jo uudistettu

Väestö pienenee

- Etelä-Karjalan hyvinvointialueen **väestön ennustetaan vähenevän noin 10% vuoteen 2040 mennessä**
- Alueen väestö on hyvinvointialueista neljänneksi pienin – tämä vaikuttaa erityisesti erikoissairaanhoidon asukaskohtaiseen kustannustasoon

Palvelutarve kasvaa osassa palveluissa

- Etelä-Karjalan väestö ikääntyy voimakkaasti – **yli 75 v. määrä kasvaa 40% vuoteen 2040 mennessä**
- Koko maan tasoon nähden suuremmat työttömien määrät sekä lisääntynyt alkoholin käyttö ja ylipaino
- Sairastavuus vuonna 2022 oli noin 16% koko maan keskiarvoa korkeampi

Henkilöstön saatavuudessa haasteita

- **Erityisesti pth-lääkäriresursseja on alueella niukasti saatavilla**, mikä nostaa henkilöstön kulutasoa ja kalliiden ostopalveluiden käyttöä verrattuna muihin hyvinvointialueisiin
- Väestön väheneminen ja voimakas ikääntyminen heikentävät työvoiman saatavuutta myös tulevaisuudessa

Toimintaa uudistettu Eksoten aikana

- **Toimintaa on jo uudistettu ja rakenteellista uudistumista on onnistuneesti viety eteenpäin Eksoten aikana**
- Toimivia toimintatapoja ja prosesseja on käytössä, mutta toiminnassa on yhä kehitettävää – tarvevakioidulta nettokäyttökustannuksiltaan Ekhva on hieman maan keskiarvon yläpuolella

Huomioitavat vaikutukset

- **Palveluita on suhteutettava pienenevän väestön tarpeeseen, sillä pienenevä väestö vaikuttaa myös tulevaisuuden rahoitukseen**
- **Vaihtoehtoisesti ulkohyvinvointialuemyyntiä on lisättävä niissä palveluissa, joissa se on mahdollista**

- **Erityisesti ikääntyneiden palveluiden vaikuttava järjestäminen korostuu**
- **Tarvepohjainen rahoitus ei huomioi kaikkia palvelutarvetta selittäviä tekijöitä täysmääräisesti, esimerkiksi yli 85-vuotiaiden laajempaa palvelutarvetta**

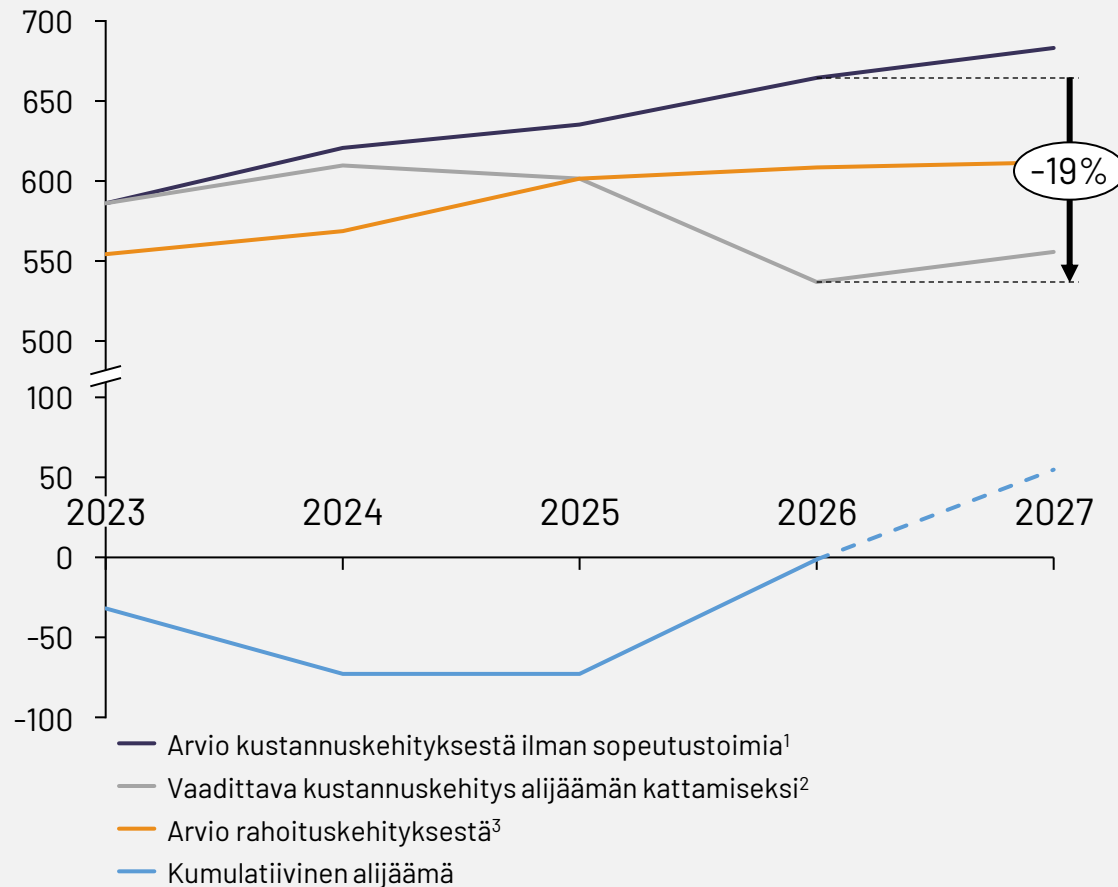
- **Toimintaa on uudistettava, jotta henkilöstö riittää**
- **Henkilöstön veto- ja pitovoimassa on onnistuttava**

- **Rahoitus ei täysin huomioi alueella jo tehtyjä uudistuksia ja alueen tilannetta**
- **Toiminnan yhtenäistäminen on osittain kesken ja potentiaalia on yhä, vaikka paljon on jo tehty**

Lain mukaan kertynyt kumulatiivinen alijäämä tulee kattaa kolmen vuoden kuluessa – vuosien 2023-2026 aikana kertyvä alijäämä on katettava vuoden 2026 loppuun mennessä

Kustannusten ja rahoituksen kehitys 2023-2027E, M€

Lähteet: Ekhvan talousarvio 2025-2027, Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma vuosille 2025-2028 (29.4.2024)

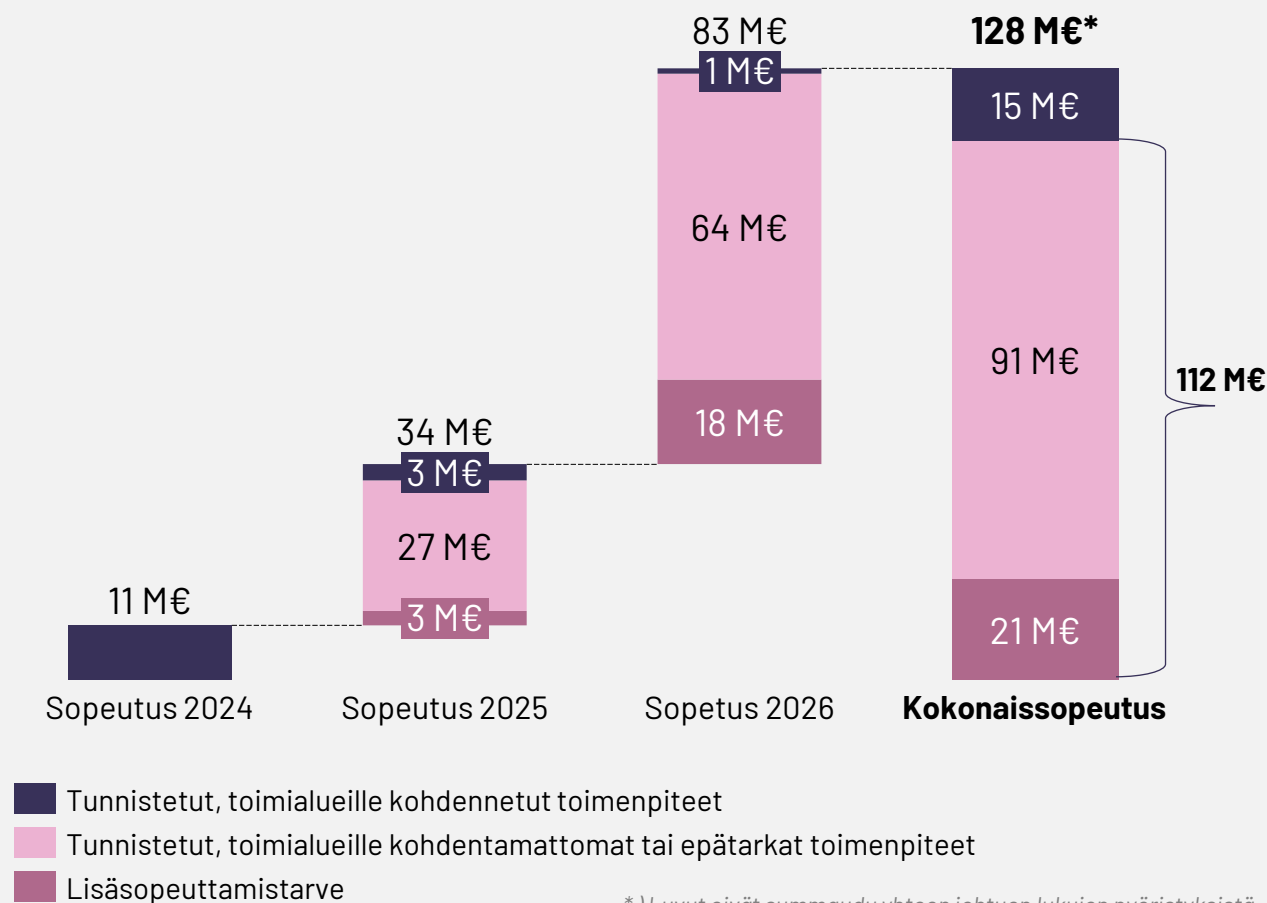
Keskeiset havainnot

- Hyvinvointialueiden toiminta rakentuu **valtiolta saadun rahoituksen varaan**
 - Rahoitus kasvaa vuosina 2023-2027, mutta kulurakenne on ilman sopeuttamistoimia rahoitusta korkeampi jo lähtötilanteessa
 - Rahoitukseen ei voida vaikuttaa, minkä lisäksi rahoitus- ja kustannuskehitykseen kohdistuu myös useita epävarmuustekijöitä
- Hyvinvointialuelain mukaan **kumulatiivinen alijäämä tulee olla katettuna kolmen vuoden kuluessa ensimmäisen alijäämän syntymisestä**
 - Vuosien 2023-2026 aikana muodostuva alijäämä on siten katettava viimeistään vuoden 2026 loppuun mennessä
 - Mikäli alijäämää ei saada katettua asetetussa määräajassa, on riskinä hyvinvointialueen joutuminen arviointimenettelyyn
- Alijäämän kattamiseksi kustannustason tulisi vuonna 2026 olla Etelä-Karjalan hyvinvointialueella **19 % matalammalla tasolla verrattuna arvioituun kustannuskehitykseen ilman sopeuttamistoimia**

- Kustannukset sisältävät hyvinvointialueen kaikki kulut ja tuotot pois lukien valtion rahoituksen. Kustannuskehitys perustuu vuosien 2024-2027 taloussuunnitelman ennusteisiin ilman sopeutustoimia.
- Vaadittava kustannuskehitys perustuu taloussuunnitelmaan vuosina 2023-2027 sekä alijäämän kattamiseen vuonna 2026. Sopeutustoimien oletetaan olevan pysyviä muutoksia, jolloin kunkin vuoden sopeutukset näkyvät myös myöhempinä vuosina.
- Rahoituskehitys perustuu VM:n 29.4.2024 julkaisemaan vuosien 2025-2028 rahoituksen painelaskelmaan. Laskelmassa on huomioitu rahoituksen jälkikäteistarkistus painelaskelman mukaisesti.

128 miljoonan euron kokonaissopeutus sisältää tunnistetut toimenpiteet, joista osa on vielä kohdentamatta toimialueille, sekä lisäsopeuttamistarpeen – 112 miljoonaa euroa on vielä tunnistamatta

Sopeutustoimenpiteet ja tarvittava lisäsopeuttaminen 2024–2026

Keskeiset havainnot

- Nykyhetkessä **toimenpiteitä on tunnistettu ja kohdennettu toimialueille yhteensä noin 15 miljoonan euron edestä 2024–2026 aikana**
- Tunnistettuja, mutta **toimialueille kohdentamattomia tai epätarkkoja toimenpiteitä on yhteensä noin 91 miljoonaa euroa**
 - Kohdentamattomista toimenpiteistä merkittävä osuus (75 M€) on luokiteltu kategoriaan *‘toiminnan vielä kohdentamaton supistaminen ja palveluiden kriteerien tarkastelu’*
- Vuonna 2023 laaditussa sopeuttamisohjelmassa kuvattujen toimenpiteiden lisäksi **tarvittava lisäsopeuttaminen on yhteensä 21 miljoonaa euroa**
- Kokonaissopeutusta vastaavaan summaan saavuttamiseksi on **toimenpiteitä vielä sekä tarkennettava että tunnistettava lisää 112 miljoonan euron edestä**
 - Toimenpiteet voivat olla sekä kustannuskasvua leikkaavia että suoria säästötoimenpiteitä

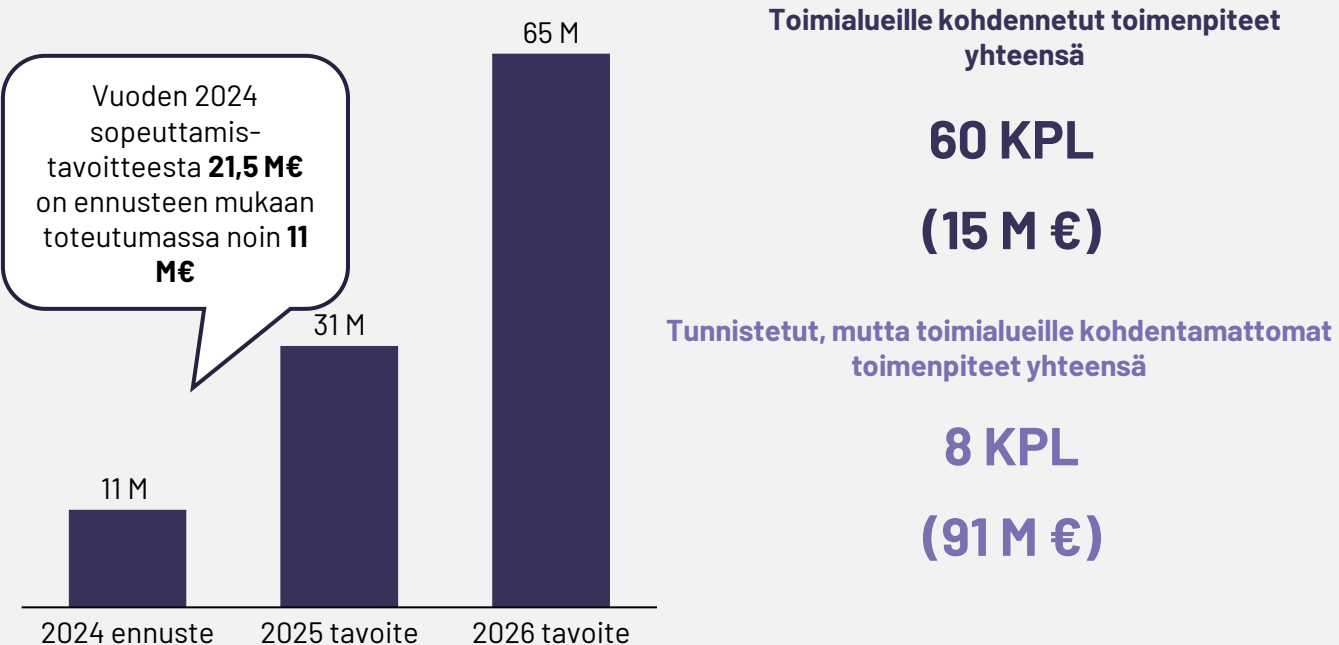
Sopeuttamisohjelma nyt

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Etelä-Karjalan hyvinvointialueella on jo määritelty sopeuttamistoimenpiteitä 68 kpl ja 107 M€ edestä – euromääräisesti suurta osaa ei kuitenkaan ole vielä kohdennettu toimialueille

Nykyiset sopeutustoimenpiteet 2024–2026, M€

Keskeiset havainnot

- Etelä-Karjalan hyvinvointialueella on määritelty yhteensä **68 kpl** sopeutustoimia, joilla **tavoitellaan vuosien 2024–2026 aikana yhteensä noin 107 M€ kustannusvaikutuksia**
- Osa toimenpiteistä on jaoteltu eri toimialueille ja luokiteltu niiden toteutumisen todennäköisyyden mukaan
 - **Euromääräisesti suurin osa (91 M€)** toimenpiteistä on kuitenkin vielä varsin ylätasolla eikä niitä ole kohdennettu toimialueille konkreettisina toimenpiteinä
- Talouden tasapainottaminen vuoden 2026 loppuun mennessä vaatii **yhteensä noin 128 M€** sopeutuksen. Nykyisten toimialueille kohdennettujen ja vielä kohdentamattomien toimenpiteiden lisäksi uusia **sopeuttamistoimenpiteitä vaaditaan edelleen noin 21 M€ edestä**

Tavoitellun sopeuttamisen realisoituminen vaatii henkilöstötoimia – mahdollisia negatiivisia henkilöstövaikutuksia arvioidaan toimenpidetasolla

Tämän selvityksen henkilöstövaikutusten arvioinnissa keskitytään tarkastelemaan onko sopeuttamistoimenpiteillä negatiivisia vaikutuksia. Mahdollisia negatiivisia henkilöstövaikutuksia ovat tehtävämuutokset ja henkilöstön siirrot, eläköitymisten ja poistumien hyödyntäminen, lomautukset ja irtisanomiset.

Eri henkilöstötoimet	Kuvaus	Kustannusvaikutuksen suuruus ja realisoitumisen nopeus
Tehtävämuutokset ja -siirrot	Henkilöstön työnkuva tai tehtävät muuttuvat merkittävästi tai henkilöstöä siirretään uuteen yksikköön tai toimipaikkaan	Tehtävämuutoksilla ja siirroilla voidaan mahdollistaa toimenpiteitä, joista saadaan kustannusvaikutuksia. Säästöt ovat merkittävästi pienempiä kuin muissa henkilöstövaikutuksissa – resurssi ei vähene, vaan siirtyy toiseen paikkaan.
Eläköitymiset ja poistumat	Henkilöstön eläköityessä tai itse irtisanoutuessa virkaan ei rekrytoida uutta tekijää tai henkilöstö siirtyy organisaation sisältä	Eläköitymisten ja poistumien kautta saadaan säästöä, mutta realisoitumisen nopeuteen vaikuttaa eläköitymisten ja poistumien kohdentuminen toimialueilla ja edellyttävät toimiakseen myös toimialueiden välillä henkilöstöresurssi tasaamista mm. tehtäväsiirroin.
Lomautukset	Henkilöstöä lomautetaan kohdennetusti tai laajemmin	Lomautuksilla saadaan nopeaa ja hetkellistä säästöä (kuluva vuosi), mutta toimenpiteellä voi olla merkittävät negatiiviset vaikutukset toimintaan.
Irtisanomiset	Henkilöstöä irtisanotaan	Irtisanomiset ovat kustannusvaikutuksiltaan muita henkilöstötoimia suurempia, mutta aiheuttavat yleensä irtisanomisia laajemmin toiminnan muutoksiin hitautta ja haasteita.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue on sitoutunut siihen, että

- 1) Sopeuttamisohjelmaa ei rakenneta laajamittaisten irtisanomisien varaan, vaan henkilöstölle tarjotaan ensisijaisesti mahdollisuus uusiin, tarvittaviin tehtäviin toiminnanmuutosten yhteydessä
- 2) Kokonaishenkilöstömäärää ei kasvateta, muuta kuin merkittävien ostopalveluiden kotiutusten seurauksena kustannuksia säästävänä toimenpiteenä

Taustoittava: Sote ja pela palveluiden toteuttamisen lakisääteisyyttä voidaan tarkastella kolmesta näkökulmasta

Hyvinvointialueiden toimintaa ohjaavat kansallisesti yhtenäiset: perustuslaki > hyvinvointialuelaki ja sote-lait > säädökset ja asetukset > kansalliset suositukset > kansalliset tavoitteet ja strategia. Lisäksi toimintaa ohjaavat hyvinvointialuekohtaisesti: HVA strategia ja tavoitteet > palvelustrategia ja toimintaohjelmat

Yksilön näkökulmasta lakisääteiset

- ❖ Perustuslain mukainen oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon sekä subjektiivinen oikeus vammaispalveluissa
- ❖ Asiakkaan ja potilaan oikeus asianmukaiseen ja laadukkaaseen hoitoon
- ❖ Palvelujen saatavuus

Tuotannon ja järjestämisen näkökulmasta lakisääteiset

- ❖ Järjestämislain mukainen palvelutarjonta sekä palvelutarvetta vastaavan tuotantotason määrittely: laatu, tarve, turvallisuus ja tuottamistapa
- ❖ Pelastuslain mukaisen palvelutasopäätöksen määrittely
- ❖ Järjestämislain mukainen yhdenvertainen saatavuus sekä lain asettamat reunaehdot sote ja pela palveluille kuten hoitotakuu ja määrääjat
- ❖ Asiakas- ja potilasturvallisuus
- ❖ Palvelutarvetta vastaavat henkilöstömitoitukset

Muut suositukset ja tavoitteet

- ❖ Laatusuositukset (esim. iäkkäiden laatusuositukset)
- ❖ Kansalliset strategiat (esim. asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia)
- ❖ Kansalliset sote- ja pela-tavoitteet
- ❖ Tutkimukset ja akateeminen kirjallisuus

Suositukset ja tavoitteet eivät ole pakottavia, mutta ne ohjaavat hyvinvointialueiden toimintaa ja luovat yhteistä ymmärrystä palveluiden riittävästä tavoitetasosta.

Keskeiset lait

- Perustuslaki
- Terveysturvallisuuslaki
- Sosiaalihuoltolaki
- Vanhuspalvelulaki
- Vammaispalvelulaki ja laki kehitysvammaisten erityishuollosta
- Lastensuojelulaki
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Pelastuslaki

- Laki hyvinvointialueesta
- Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta
- Terveysturvallisuuslaki
- Sosiaalihuoltolaki
- Pelastuslaki

Valvonta

Aluehallintovirasto (AVI) ja sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviranomainen (Valvira)
Hyvinvointialueiden omavalvonta

Lisäksi lainsäädännön ristiriitaa syntyy nykytilanteessa mm. Kirjanpitolain suhteessa lakiin hyvinvointialueesta...

Taustoittava: Tässä selvityksessä lakisääteisten palveluiden toteutumista arvioidaan neljän dimension kautta

Tämän selvityksen lakisääteisyyden arvioinnissa keskitytään yksilön ja järjestämisvastuun näkökulmaan. Arviointia tehdään neljän keskeisen dimension kautta.

Sopeutustoimia arvioitaessa keskeisimpänä kysymyksenä on **”Vaarantavatko toimenpiteet keskeisimpien lakisääteisten palveluiden toteuttamisen?”**

Lakisääteisten palveluiden toteutumista arvioidaan neljän dimension kautta. Jokaisen sopeutustoimenpiteen vaikutuksia tarkastellaan palvelutarjonnan, henkilöstömitoitusten, palveluihin pääsyn ja hoitotakuun sekä asukas, asiakas- ja potilasturvallisuuden kautta.

Huom. Lakisääteisyyden toteutumisen arviointi on tulkinnanvaraista, sillä niitä ei ole laajasti tai tarkasti määritelty sote-palveluiden osalta

Arvion mukaan nykyiset toimenpiteet eivät vaaranna keskeisimpien lakisääteisten palveluiden toteutumista – mahdollisia vaikutuksia on tunnistettu yhteensä 22 toimenpiteessä, mikä vastaa noin 32 %toimenpiteiden lukumäärästä

Nykyiset sopeuttamistoimenpiteet on laadittu pitkälti niin, että **keskeisimpien lakisääteisten palveluiden toteuttaminen ei vaarannu**. Lakisääteisyyttä on arvioitu neljän dimension kautta, ja osalla toimenpiteistä voi olla mahdollisia vaikutuksia osaan dimensioista. **Nykyisistä 68 toimenpiteestä mahdollisia vaikutuksia lakisääteisten palveluiden toteuttamiseen on tunnistettu yhteensä 22 toimenpiteessä, mikä vastaa noin 32 %**

Toimialue	Toimenpiteet, joissa ei vaarannu lakisääteisyys, kpl	Toimenpiteet, joissa mahdollisesti vaarantuu lakisääteisyys, kpl	Toimenpiteet, joissa mahdollisesti vaarantuu lakisääteisyys, M €
Arjen tuen ja toimintakyvyn palvelut	11	13	3,9
Terveys- ja kuntoutuspalvelut	9	6	2,6
Pelastuslaitos	9	-	-
Yhteiset palvelut	13	-	-
Kohdentamaton	4	3	80,2
Yhteensä	46	22	86,9*
Osuus kaikista toimenpiteistä	68%	32%	81%

46 KPL (68%)

Suurin osa toimenpiteistä ei vaaranna lakisääteisyyttä

22 KPL (32%)

Kolmasosalla toimenpiteistä on jokin lakisäteisyyden dimension, joka mahdollisesti voi vaarantua

Toimenpiteet (kpl), joissa vaarantuu:

Palvelu- tarjonta	Henkilöstö- mitoitus	Palveluihin pääsy ja hoitotakuu	Asukas-, asiakas- ja potilasturvallisuus
15	19	21	15

*** Suurimmat euromääräiset vaikutukset kohdentamattomissa toimenpiteissä, joita ei ole suunniteltu tarpeeksi tarkalla tasolla, jotta niiden lakisääteisyyttä voitaisiin tarkemmin arvioida**

Arvion mukaan nykyisillä toimenpiteillä ei ole merkittäviä negatiivisia vaikutuksia henkilöstöön tai lakisääteisten palveluiden toteuttamiseen Etelä-Karjalan hyvinvointialueella

Yleinen kuvaus

Nykyisiä sopeuttamistoimenpiteitä Ekhva on tunnistanut 68 kpl, mutta näistä tarkennettuja on vain 60 kpl ja 16 M euron edestä. Kaikilla toimialueilla toimenpiteitä tarvitaan lisää, ja vuosien 2025 sekä 2026 toimenpiteitä täytyy tarkentaa ja kohdentaa toimialueille.

Vaikutukset henkilöstöön

Nykyisillä toimenpiteillä ei arvioida olevan merkittäviä henkilöstövaikutuksia - nykyisistä 68 toimenpiteestä mahdollisia henkilöstötoimia on tunnistettu vain kuudessa toimenpiteessä, mikä vastaa noin 9 % toimenpiteistä. Henkilöstötoimet ovat pääasiassa työnkuvan muutoksia tai tehtävän siirtoja.

Vaikutukset lakisääteisten palveluiden toteutumiseen

Arvion mukaan nykyiset sopeuttamistoimenpiteet on laadittu pitkälti niin, että keskeisimpien lakisääteisten palveluiden toteuttaminen ei vaarannu. Nykyisistä toimenpiteistä mahdollisia välillisiä ja osittaisia vaikutuksia on tunnistettu yhteensä 22 toimenpiteessä, mikä vastaa noin 32 % toimenpiteistä.

Sopeuttamisohjelma rakenteilla

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Tässä osiossa kuvataan Ekhvan mahdollisia lisäsopeuttamistoimenpiteitä sekä arvioidaan niiden henkilöstövaikutuksia sekä vaikutuksia lakisääteisten palveluiden toteutumiseen

Tämä osio koostuu kolmesta eri osuudesta, joissa kuvataan ja arvioidaan uusia sopeuttamistoimenpiteitä:

Lisäsopeuttamistoimenpiteet ja niiden kustannusvaikutukset

Uusien mahdollisten sopeuttamistoimenpideaihioiden tunnistaminen sekä niiden kustannusvaikutusten arviointi vuosille 2025-2026

Vaikutukset henkilöstöön

Yhteenveto toimenpideaihioiden mahdollisista henkilöstövaikutuksista ja niiden toteutumistavasta (eläköitymiset, tehtävänsiirrot, lähtövaihtuvuus, irtisanomiset)

Vaikutukset lakisääteisten palveluiden toteutumiseen

Arvio toimenpideaihioiden vaikutuksista lakisääteisten palveluiden toteutumiseen (palvelutarjonta, henkilöstömitoitukset, palveluihin pääsy, hoitotakuu sekä pelan vasteaika, asukas-, asiakas- ja potilasturvallisuus)

Arvio toimenpideaihioiden muista vaikutuksista (organisaatio, asukkaat)

Jakautuminen eri skenaarioihin

Valittujen toimenpideaihioiden euromääräisistä kustannusvaikutukset, vaikutukset henkilöstöön ja lakisääteisten palveluiden toteutumiseen on kuvattu neljässä eri skenaarioissa (Skenaariot 1-4). Skenaariot ja niiden vaikutukset vaihtelevat niihin valittujen toimenpiteiden toteutusvauhdin ja tavoitetason mukaan

Lisäsopeuttamiseen on tunnistettu 32 toimenpideaihiota, joiden toimenpiteitä on kuvattu ja kustannusvaikutuksia laskettu analyysissä

Toimenpideaihiot

1. Palvelurakenteen uudistaminen	2. Hoito- ja palveluketjujen sujuvoittaminen	3. Tuottavuuden parantaminen	4. Ostojen vähentäminen ja tuotantotapojen arviointi	5. Tilojen, vuokrien ja palveluverkon kehittämisen tuomat säästöt	6. Tuottojen lisääminen	7. Kulujen ja päällekkäisyyksien karsiminen
- Painopisteen siirtäminen erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon - Ennaltaehkäisevien sekä varhaisen tuen palveluiden toimivuus - Vammaisten ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden asumisen rakenteen keventäminen - Etä- ja digipalveluiden käytön lisääminen - Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17v määrän lasku	- ESH vuodeosastohoitojaksojen lyhentäminen - PTH vuodeosastohoitojaksojen lyhentäminen - Palveluiden myöntämisen kriteerien tarkastelu, kiristäminen ja yhdenmukaistaminen - Paljon palveluita käyttävien asiakkaiden segmentointi ja palveluiden integrointi/optimointi - Ylimääräisten tutkimusten välttäminen	- Hoitohenkilöstön työpanoksen ja osaamisen optimaalinen kohdentaminen ja liikuteltavuus: palvelutuotannon tehostaminen - Henkilöstön veto- ja pitovoiman vahvistaminen - Sairauspoissaolot ja työkyvyttömyys	- Vuokratyövoiman käytön vähentäminen ja oman varahenkilöstön tehokas käyttö - Ostojen vähentäminen - Ostojen onnistunut kilpailutus ja vaikuttavuus	- Tilojen käytön optimointi ja tiloista luopuminen: tilojen käytön tehokkuus, käyttöasteet ja tiivistämisen mahdollisuudet (toimisto- sekä muut tilat) - Nykyisten vuokrasopimusten tarkastelu ja vuokranalennuksista neuvottelu	- HYTE-rahoituksen perusteena olevien indikaattorien parantaminen HYTE-kertoimen nostamiseksi - Laskutuksen tehostaminen	- Palveluvalikoiman karsiminen ja työnjako muiden alueiden kanssa - Tukipalvelumuotojen läpikäynti ja toiminnan tehostaminen - Aine-, tarvike- ja materiaalikustannusten karsiminen/pienentäminen - Ylimääräisten sopimusten, järjestelmien ja välineiden karsiminen - Tehtävien ja organisaation uudelleen järjestely - Toimielinrakenteen keventäminen ja palkkiot (ns. demokratiakulut) - Palveluiden aukioloaikojen ja sulkujen tarkastelu - Järjestöavustusten leikkaus - Henkilöstöetuuksien, tapahtumien ja koulutusten karsinta - Hankkeiden (omavastuiden) karsiminen - Sijaisten palkkaamatta jättäminen - Henkilöstön irtisanomiset tai lomautukset

Koottu haastatteluiden, taustamateriaalien ja NHG analyysin pohjalta. Aihiosta jätetty pois ne, joissa vuosille 2025 ja 2026 ei ole tunnistettu selkeää kustannuspotentiaalia (esimerkiksi asiakasmaksujen – ja vuokrien korotukset sekä ikääntyneiden ympärivuorokautisen asumisen keventäminen; asiakasmaksut ovat maksimissaan ja ikäihmisten asumispalveluiden määrä on alle Suomen keskitason ja alle palvelutarpeen). Aihioiden ja laskennassa on huomioitu jo sopeuttamisohjelmaan kirjatut toimenpiteet.

Neljän skenaarion avulla on arvioitu toimenpideaihioiden kustannus- ja muita vaikutuksia

Skenaario	Skenaarion muodostamisen kuvaus
Skenaario 1: ”Suoraviivaisimmat toimenpiteet”	- Skenaarioon on sisällytetty toimenpiteet, joissa analyysin pohjalta on todettu kustannuspotentiaalia ja laskettu niiden kustannusvaikutukset vuosille 2025–2026. Vaikutuksia syntyy myös tämän jälkeen. - Toimenpiteiden kustannusvaikutuksia mallinnettu maltillisin tavoitetasoin ja toteutumistahdilla*
Skenaario 2: ”Lisää kunnianhimoa tavoitteisiin ja toiminnallisiin uudistuksiin”	- Skenaarioon on sisällytetty skenaario 1 toimenpiteet, mutta toiminnallisiin uudistuksiin ja rakenteelliseen uudistumiseen on lisätty kunnianhimoisemmat tavoitetasot - Tällöin suurin osa kustannushyödyistä realisoituu vasta vuoden 2026 jälkeen
Skenaario 3: ”Laajat toiminnalliset muutokset ja toteutus nopeammassa aikataulussa”	Skenaarioon on sisällytetty skenaario 2 toimenpiteet, mutta toteutukseen pyritään nopeammassa vauhdissa kuin skenaariossa 2 – tavoitteena on suuremman kustannushyödyn saavuttaminen jo vuonna 2026
Skenaario 4: ”Kunnianhimoinen toteutus ja sen lisäksi pakottava määrä ylimääräisiä toimenpiteitä sopeuttamistavoitteeseen pääsemiseksi”	- Skenaarioon on sisällytetty skenaario 3 toimenpiteet ja toteutukseen pyritään vielä skenaariota 3 kunnianhimoisemmin tavoitetasoin - Tämän lisäksi skenaarioon on lisätty mm. toimenpideaihiot ’Palveluvalikoiman karsiminen’ ja ’Irtisanomiset’ – nämä ovat mukana ainoastaan skenaariossa 4. - Näiden avulla skenaario 4 pääsee kokonaissopeuttamistarpeeseen 112 M€ vuoteen 2026 mennessä

Huom. Skenarioiden 1-3 osalta on pyritty mahdollisimman realistiseen analyysiin sen osalta millaisia muutoksia toiminnassa on mahdollista saavuttaa kahdessa vuodessa. Skenarioiden kustannusvaikutusten laskenta on tehty realistisella otteella huomioiden jo Ekhvassa tehdyt toimenpiteet, tavoitetasoin realistisuus sekä toimeenpanovauhdin realistisuus. Toimenpideaihiot ja niiden laskentaa tulee jatkovalidoida ja tarkentaa Ekhvan edustajien kanssa

*Eri toimenpiteiden oletuksia mukautettu riippuen toimenpiteestä

Skenaariossa 1. suurimmat kustannushyödyt muodostuvat tuottavuuden parantamisesta sekä ostojen ja tuotantotapojen tarkastelusta

Skenaariossa 1. vuosien 2025 ja 2026 kustannushyötyjen potentiaali on yhteensä noin 20 M€. Kustannushyödyistä noin neljäsosa (23%) muodostuu tuottavuuden parantamista koskevista toimenpiteistä, joihin lukeutuu henkilöstön pito- ja vetovoiman vahvistaminen sekä henkilöstön työpanoksen optimaalinen kohdentaminen. Muita merkittäviä kustannushyötyjä voidaan tavoitella ostojen vähentämällä sekä hoito- ja palveluketjuja sujuvoittamalla. Skenaariot 1. toteuttaminen ei vaadi merkittäviä henkilöstötoimia tai vaaranna lakisääteisten palveluiden toteutumista, mutta jää selvästi alle kokonaissopeutustarpeen.

Skenaario 1: Kustannushyödyt yhteensä	2025	2026
1. Palvelurakenteen keventäminen	0,7 M€	1,5 M€
Painopisteen siirtäminen erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon ja yhteistyön sujuvoittaminen	0,2 M€	0,4 M€
Vahvistetaan ennaltaehkäiseviä sekä varhaisen tuen palveluita ja vahvistetaan omaehtoisia toimintamalleja	0,1 M€	0,2 M€
Vähennetään PTH fyysisten käyntien määrää siirtämällä painopistettä kohti etä- ja digipalveluita	0,1 M€	0,1 M€
Vammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen keventäminen	0,3 M€	0,5 M€
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden raskaan asumisen keventäminen	0,1 M€	0,1 M€
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17v määrän lasku	0,0 M€	0,2 M€
2. Hoito- ja palveluketjujen sujuvoittaminen	1,1 M€	2,7 M€
ESH vuodeosastohoitajaksojen lyhentäminen (mm. tehostetun palveluasumisen vetäminen, kotiutus- ja kuntoutuskäytännöt)	0,5 M€	1,1 M€
PTH vuodeosastohoitajaksojen lyhentäminen (mm. tehostetun palveluasumisen vetäminen, kotiutus- ja kuntoutuskäytännöt)	0,2 M€	0,4 M€
Palveluiden myöntämisen kriteerien tarkastelu ja yhdenmukaistaminen	0,3 M€	0,7 M€
Paljon palveluita käyttävien asiakkaiden segmentointi ja palveluiden integrointi/optimointi	0,2 M€	0,5 M€
3. Tuottavuuden parantaminen	1,6 M€	3,1 M€
Henkilöstön pito- ja vetovoiman vahvistaminen (vaihtuvuuden vähentäminen)	0,5 M€	1,0 M€
Henkilöstön työpanoksen ja osaamisen optimaalinen kohdentaminen	1,1 M€	2,1 M€
4. Ostojen vähentäminen, tuotantotapojen arviointi	1,4 M€	2,9 M€
Vuokratyövoiman käytön vähentäminen ja oman varahenkilöstön tehokas käyttö	0,5 M€	1,1 M€
Ostopalveluiden kustannusten vähentäminen	0,9 M€	1,8 M€

Skenaario 1: Kustannushyödyt yhteensä	2025	2026
5. Tilojen, vuokrien ja palveluverkon kehittämisen tuomat säästöt	0,3 M€	0,6 M€
Yksiköiden kokojen tarkastelu (pienemmät yksiköt suuremmiksi kokonaisuuksiksi)	0,2 M€	0,5 M€
Tarkastellaan nykyiset vuokrasopimukset ja neuvotellaan vuokranalennuksista	0,1 M€	0,2 M€
6. Tuottojen lisääminen	0,0 M€	0,5 M€
HYTE-rahoituksen perusteena olevien indikaattorien parantaminen HYTE-kertoimen nostamiseksi	0,0 M€	0,3 M€
Laskutuksen tehostaminen ja laskutuslisät	0,1 M€	0,2 M€
7. Kulujen ja päällekkäisyyksien karsiminen	1,1 M€	2,4 M€
Logistiikkapalveluiden läpikäynti ja ylimääräisten toimintojen karsiminen	0,1 M€	0,1 M€
Majoitus- ja ravitsemuspalveluiden läpikäynti ja toiminnan tehostaminen	0,1 M€	0,2 M€
Puhtaanapito- ja pesulapalveluiden kustannusten alentaminen	0,2 M€	0,3 M€
Aine-, tarvike- ja materiaalikustannusten karsiminen	0,4 M€	0,9 M€
Palveluvalikoiman karsiminen ja työnjako muiden alueiden kanssa	0,0 M€	0,0 M€
Aukioloaikojen tarkastelu	0,1 M€	0,3 M€
Henkilöstöetuuksien, tapahtumien ja koulutusten karsinta	0,3 M€	0,7 M€
Henkilöstön irtisanomiset tai lomautukset	0,0 M€	0,0 M€
Kustannushyödyt yhteensä	6,2 M€	13,8 M€

 = Kokoluokaltaan suurimmat toimenpiteet, €

 = Merkittävin muutos edelliseen skenaarioon

Laskennassa on arvioitu valittujen toimenpiteiden nettokustannusvaikutusten (menolisäykset huomioitu) euromääräistä kokoluokkaa. Kustannushyötyjen jakautuminen vuosille 2025 ja 2026 on esitetty erikseen eikä kumulatiivisesti, kokonaissopeutus muodostuu siis vuosien 2025 ja 2026 summasta. Skenaarioissa on pääosin samoja toimenpiteitä, mutta niiden toteutusvauhti ja/tai tavoiteltu muutoksen suuruusluokka kasvaa seuraavaan skenaarioon siirryttäessä.

Huom. Toimenpideaihioiden suuruusluokka suuntaa-antava ja vaatii jatkovalidointia selvityksen jälkeen. Luvut pyöristetty. Toimenpideaihiokohtainen laskentalogiikka ja perustelut avataan erikseen liitetäulukossa

Lähde: NHG analyysi

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Skenaariossa 2. merkittävin muutos edelliseen liittyy paljon palveluita käyttävien asiakkaiden segmentoinnin ja henkilöstön työpanoksen kohdentamisen toimenpiteisiin

Skenaariossa 2. vuosien 2025 ja 2026 kustannushyötyjen potentiaali on yhteensä noin 30 M€. Kustannushyötyjen suhteellinen jakautuminen eri mekanismeilla säilyy melko samana kuin edellisessä skenaariossa. Absoluuttisesti suurimmat muutokset koskevat paljon palveluita käyttävien asiakkaiden segmentoinnin sekä henkilöstön työpanoksen kohdentamisen toimenpiteitä. Skenaariossa 2. toteuttaminen ei vaadi merkittäviä henkilöstötoimia tai vaaranna lakisääteisten palveluiden toteutumista, mutta jää edelleen selvästi alle kokonaissopeutustarpeen.

Skenaario 2: Kustannushyödyt yhteensä	2025	2026	Skenaario 2: Kustannushyödyt yhteensä	2025	2026
1. Palvelurakenteen keventäminen	1,1 M€	2,5 M€	5. Tilojen, vuokrien ja palveluverkon kehittämisen tuomat säästöt	0,5 M€	1,0 M€
Painopisteen siirtäminen erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon ja yhteistyön sujuvoittaminen	0,3 M€	0,8 M€	Yksiköiden kokojen tarkastelu (pienemmät yksiköt suuremmiksi kokonaisuuksiksi)	0,4 M€	0,7 M€
Vahvistetaan ennaltaehkäiseviä sekä varhaisen tuen palveluita ja vahvistetaan omaehtoisia toimintamalleja	0,1 M€	0,3 M€	Tarkastellaan nykyiset vuokrasopimukset ja neuvotellaan vuokranalennuksista	0,1 M€	0,3 M€
Vähennetään PTH fyysisten käyntien määrää siirtämällä painopistettä kohti etä- ja digipalveluita	0,1 M€	0,2 M€	6. Tuottojen lisääminen	0,0 M€	0,7 M€
Vammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen keventäminen	0,4 M€	0,8 M€	HYTE-rahoituksen perusteena olevien indikaattorien parantaminen HYTE-kertoimen nostamiseksi	-0,1 M€	0,5 M€
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden raskaan asumisen keventäminen	0,1 M€	0,2 M€	Laskutuksen tehostaminen ja laskutuslisät	0,1 M€	0,2 M€
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17v määrän lasku	0,1 M€	0,4 M€	7. Kulujen ja päällekkäisyyksien karsiminen	1,5 M€	3,2 M€
2. Hoito- ja palveluketjujen sujuvoittaminen	1,7 M€	4,2 M€	Logistiikkapalveluiden läpikäynti ja ylimääräisten toimintojen karsiminen	0,1 M€	0,2 M€
ESH vuodeosastohoitajaksojen lyhentäminen (mm. tehostetun palveluasumisen vetäminen, kotiutus- ja kuntoutuskäytännöt)	0,7 M€	1,6 M€	Majoitus- ja ravitsemuspalveluiden läpikäynti ja toiminnan tehostaminen	0,1 M€	0,2 M€
PTH vuodeosastohoitajaksojen lyhentäminen (mm. tehostetun palveluasumisen vetäminen, kotiutus- ja kuntoutuskäytännöt)	0,3 M€	0,7 M€	Puhtaanapito- ja pesulapalveluiden kustannusten alentaminen	0,2 M€	0,4 M€
Palveluiden myöntämisen kriteerien tarkastelu ja yhdenmukaistaminen	0,4 M€	0,9 M€	Aine-, tarvike- ja materiaalikustannusten karsiminen	0,5 M€	1,2 M€
Paljon palveluita käyttävien asiakkaiden segmentointi ja palveluiden integrointi/optimointi	0,4 M€	1,1 M€	Palveluvalikoiman karsiminen ja työnjako muiden alueiden kanssa	0,0 M€	0,0 M€
3. Tuottavuuden parantaminen	2,3 M€	4,6 M€	Aukioloaikojen tarkastelu	0,2 M€	0,4 M€
Henkilöstön pito- ja vetovoiman vahvistaminen (vaihtuvuuden vähentäminen)	0,7 M€	1,4 M€	Henkilöstöetuuksien, tapahtumien ja koulutusten karsinta	0,4 M€	0,8 M€
Henkilöstön työpanoksen ja osaamisen optimaalinen kohdentaminen	1,6 M€	3,2 M€	Henkilöstön irtisanomiset tai lomautukset	0,0 M€	0,0 M€
4. Ostojen vähentäminen, tuotantotapojen arviointi	2,0 M€	4,1 M€	Kustannushyödyt yhteensä	9,1 M€	20,2 M€
Vuokratyövoiman käytön vähentäminen ja oman varahenkilöstön tehokas käyttö	0,7 M€	1,4 M€			
Ostopalveluiden kustannusten vähentäminen	1,4 M€	2,7 M€			

 = Kokoluokaltaan suurimmat toimenpiteet, €
 = Merkittävin muutos edelliseen skenaarioon

Laskennassa on arvioitu valittujen toimenpiteiden nettokustannusvaikutusten (menolisäykset huomioitu) euromääräistä kokoluokkaa. Kustannushyötyjen jakautuminen vuosille 2025 ja 2026 on esitetty erikseen eikä kumulatiivisesti, kokonaissopeutus muodostuu siis vuosien 2025 ja 2026 summasta. Skenaarioissa on pääosin samoja toimenpiteitä, mutta niiden toteutusvauhti ja/tai tavoiteltu muutoksen suuruusluokka kasvaa seuraavaan skenaarioon siirryttäessä.

Huom. Toimenpideaihioiden suuruusluokka suuntaa-antava ja vaatii jatkovalidointia selvityksen jälkeen. Luvut pyöristetty. Toimenpideaihiokohtainen laskentalogiikka ja perustelut avataan erikseen liitetäulukossa

Lähde: NHG analyysi

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Skenaariossa 3. hoito- ja palveluketjujen sujuvoittamisen sekä osto- palvelujen vähentämisen kustannushyötyjä tavoitellaan voimakkaammin

Skenaariossa 3. vuosien 2025 ja 2026 kustannushyötyjen potentiaali on yhteensä noin 50 M€. Kustannushyödyistä noin neljäsosa (24%) muodostuu hoito- ja palveluketjujen sujuvoittamista koskevista toimenpiteistä. Toisena merkittävänä muutoksen edelliseen verrattuna on ostopalveluiden vähentämisestä saatava kustannushyöty, joka muodostaa yli 15% skenaarion kustannushyödyistä. Skenaariion 3. toteuttaminen ei vaadi merkittäviä henkilöstötoimia, mutta voi vaarantaa lakisääteisten palveluiden toteutumisen. Kustannushyödyt eivät kuitenkaan riitä kattamaan kokonaissopeutustarvetta.

Skenaario 3: Kustannushyödyt yhteensä	2025	2026
1. Palvelurakenteen keventäminen	1,9 M€	4,1 M€
Painopisteen siirtäminen erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon ja yhteistyön sujuvoittaminen	0,7 M€	1,8 M€
Vahvistetaan ennaltaehkäiseviä sekä varhaisen tuen palveluita ja vahvistetaan omaehtoisia toimintamalleja	0,2 M€	0,4 M€
Vähennetään PTH fyysisten käyntien määrää siirtämällä painopistettä kohti etä- ja digipalveluita	0,1 M€	0,2 M€
Vammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen keventäminen	0,6 M€	1,1 M€
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden raskaan asumisen keventäminen	0,1 M€	0,3 M€
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17v määrän lasku	0,1 M€	0,3 M€
2. Hoito- ja palveluketjujen sujuvoittaminen	3,9 M€	8,2 M€
ESH vuodeosastohoitojaksojen lyhentäminen (mm. tehostetun palveluasumisen vetäminen, kotiutus- ja kuntoutuskäytännöt)	1,5 M€	3,0 M€
PTH vuodeosastohoitojaksojen lyhentäminen (mm. tehostetun palveluasumisen vetäminen, kotiutus- ja kuntoutuskäytännöt)	0,6 M€	1,2 M€
Palveluiden myöntämisen kriteerien tarkastelu ja yhdenmukaistaminen	0,8 M€	1,8 M€
Paljon palveluita käyttävien asiakkaiden segmentointi ja palveluiden integrointi/optimointi	1,0 M€	2,1 M€
3. Tuottavuuden parantaminen	3,4 M€	6,9 M€
Henkilöstön pito- ja vetovoiman vahvistaminen (vaihtuvuuden vähentäminen)	1,1 M€	2,1 M€
Henkilöstön työpanoksen ja osaamisen optimaalinen kohdentaminen	2,4 M€	4,8 M€
4. Ostojen vähentäminen, tuotantotapojen arviointi	3,7 M€	7,1 M€
Vuokratyövoiman käytön vähentäminen ja oman varahenkilöstön tehokas käyttö	1,0 M€	1,7 M€
Ostopalveluiden kustannusten vähentäminen	2,7 M€	5,4 M€

Skenaario 3: Kustannushyödyt yhteensä	2025	2026
5. Tilojen, vuokrien ja palveluverkon kehittämisen tuomat säästöt	0,8 M€	1,6 M€
Yksiköiden kokojen tarkastelu (pienemmät yksiköt suuremmiksi kokonaisuuksiksi)	0,5 M€	1,1 M€
Tarkastellaan nykyiset vuokrasopimukset ja neuvotellaan vuokranalennuksista	0,3 M€	0,6 M€
6. Tuottojen lisääminen	0,0 M€	1,0 M€
HYTE-rahoituksen perusteena olevien indikaattorien parantaminen HYTE-kertoimen nostamiseksi	-0,1 M€	0,7 M€
Laskutuksen tehostaminen ja laskutuslisät	0,1 M€	0,3 M€
7. Kulujen ja päällekkäisyyksien karsiminen	2,4 M€	4,5 M€
Logistiikkapalveluiden läpikäynti ja ylimääräisten toimintojen karsiminen	0,1 M€	0,3 M€
Majoitus- ja ravitsemuspalveluiden läpikäynti ja toiminnan tehostaminen	0,2 M€	0,4 M€
Puhtaanapito- ja pesulapalveluiden kustannusten alentaminen	0,3 M€	0,7 M€
Aine-, tarvike- ja materiaalikustannusten karsiminen	0,8 M€	1,8 M€
Palveluvalikoiman karsiminen ja työnjako muiden alueiden kanssa	0,0 M€	0,0 M€
Aukioloaikojen tarkastelu	0,3 M€	0,6 M€
Henkilöstöetuuksien, tapahtumien ja koulutusten karsinta	0,8 M€	0,8 M€
Henkilöstön irtisanomiset tai lomautukset	0,0 M€	0,0 M€
Kustannushyödyt yhteensä	16,2 M€	33,3

 = Kokoluokaltaan suurimmat toimenpiteet, €
 = Merkittävien muutosten edelliseen skenaarioon

Laskennassa on arvioitu valittujen toimenpiteiden nettokustannusvaikutusten (menolisäykset huomioitu) euromääräistä kokoluokkaa. Kustannushyötyjen jakautuminen vuosille 2025 ja 2026 on esitetty erikseen eikä kumulatiivisesti, kokonaissopeutus muodostuu siis vuosien 2025 ja 2026 summasta. Skenaarioissa on pääosin samoja toimenpiteitä, mutta niiden toteutusvauhti ja/tai tavoiteltu muutoksen suuruusluokka kasvaa seuraavaan skenaarioon siirryttäessä.

Huom. Toimenpideaihioiden suuruusluokka suuntaa-antava ja vaatii jatkovalidointia selvityksen jälkeen. Luvut pyöristetty. Toimenpideaihiokohtainen laskentalogiikka ja perustelut avataan erikseen liitetaulukossa. Lähde: NHG analyysi

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Skenaariossa 4. sopeutustavoitteeseen (112 M€) pääseminen vaatii voimakkaita henkilöstötoimenpiteitä, joita ei suoraan pysty perustelemaan toiminnan uudistamisen kautta

Skenaariossa 4. vuosien 2025 ja 2026 kustannushyötyjen potentiaali on yhteensä noin 112 M€, mikä riittää kattamaan kokonaissopeutustarpeen mutta vaatii myös merkittäviä ylimääräisiä henkilöstötoimia, joita ei suoraan pysty perustelemaan toiminnan uudistamisen kautta. Skenaarioon on lisätty toimenpideaihiot 'Palveluvalikoiman karsiminen ja työnjako muiden alueiden kanssa' sekä ylimääräiset irtisanomiset – nämä ovat mukana ainoastaan skenaariossa 4. Näiden avulla on laskettu, että skenaario 4 pääsee kokonaissopeuttamistarpeeseen 112 M vuoteen 2026 mennessä

Skenaario 4: Kustannushyödyt yhteensä	2025	2026
1. Palvelurakenteen keventäminen	2,7 M€	5,8 M€
Painopisteen siirtäminen erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon ja yhteistyön sujuvoittaminen	1,1 M€	2,6 M€
Vahvistetaan ennaltaehkäiseviä sekä varhaisen tuen palveluita ja vahvistetaan omaehtoisia toimintamalleja	0,3 M€	0,6 M€
Vähennetään PTH fyysisten käyntien määrää siirtämällä painopistettä kohti etä- ja digipalveluita	0,2 M€	0,3 M€
Vammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen keventäminen	0,8 M€	1,5 M€
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden raskaan asumisen keventäminen	0,2 M€	0,4 M€
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17v määrän lasku	0,2 M€	0,4 M€
2. Hoito- ja palveluketjujen sujuvoittaminen	5,3 M€	11,0 M€
ESH vuodeosastohoitajaksojen lyhentäminen (mm. tehostetun palveluasumisen vetäminen, kotiutus- ja kuntoutuskäytännöt)	2,0 M€	3,9 M€
PTH vuodeosastohoitajaksojen lyhentäminen (mm. tehostetun palveluasumisen vetäminen, kotiutus- ja kuntoutuskäytännöt)	0,9 M€	1,7 M€
Palveluiden myöntämisen kriteerien tarkastelu ja yhdenmukaistaminen	1,0 M€	2,2 M€
Paljon palveluita käyttävien asiakkaiden segmentointi ja palveluiden integrointi/optimointi	1,5 M€	3,2 M€
3. Tuottavuuden parantaminen	4,5 M€	9,0 M€
Henkilöstön pito- ja vetovoiman vahvistaminen (vaihtuvuuden vähentäminen)	1,3 M€	2,6 M€
Henkilöstön työpanoksen ja osaamisen optimaalinen kohdentaminen	3,2 M€	6,3 M€
4. Ostojen vähentäminen, tuotantotapojen arviointi	4,8 M€	9,2 M€
Vuokratyövoiman käytön vähentäminen ja oman varahenkilöstön tehokas käyttö	1,2 M€	2,0 M€
Ostopalveluiden kustannusten vähentäminen	3,6 M€	7,2 M€

Skenaario 4: Kustannushyödyt yhteensä	2025	2026
5. Tilojen, vuokrien ja palveluverkon kehittämisen tuomat säästöt	1,1 M€	2,2 M€
Yksiköiden kokojen tarkastelu (pienemmät yksiköt suuremmiksi kokonaisuuksiksi)	0,7 M€	1,4 M€
Tarkastellaan nykyiset vuokrasopimukset ja neuvotellaan vuokranalennuksista	0,4 M€	0,8 M€
6. Tuottojen lisääminen	0,0 M€	1,3 M€
HYTE-rahoituksen perusteena olevien indikaattorien parantaminen HYTE-kertoimen nostamiseksi	-0,1 M€	1,0 M€
Laskutuksen tehostaminen ja laskutuslisät	0,1 M€	0,3 M€
7. Kulujen ja päällekkäisyyksien karsiminen	22,5 M€	33,1 M€
Logistiikkapalveluiden läpikäynti ja ylimääräisten toimintojen karsiminen	0,1 M€	0,3 M€
Majoitus- ja ravitsemuspalveluiden läpikäynti ja toiminnan tehostaminen	0,2 M€	0,5 M€
Puhtaanapito- ja pesulapalveluiden kustannusten alentaminen	0,4 M€	0,8 M€
Aine-, tarvike- ja materiaalikustannusten karsiminen	1,0 M€	2,3 M€
Palveluvalikoiman karsiminen ja työnjako muiden alueiden kanssa	1,4 M€	3,0 M€
Aukioloaikojen tarkastelu	0,3 M€	0,7 M€
Henkilöstöetuuksien, tapahtumien ja koulutusten karsinta	0,9 M€	1,0 M€
Henkilöstön irtisanomiset tai lomautukset	18,2 M€	24,5 M€
Kustannushyödyt yhteensä	40,9 M€	71,5 M€

 = Kokoluokaltaan suurimmat toimenpiteet, €
 = Merkittävien muutosten edelliseen skenaarioon

Laskennassa on arvioitu valittujen toimenpiteiden nettokustannusvaikutusten (menolisäykset huomioitu) euromääräistä kokoluokkaa. Kustannushyötyjen jakautuminen vuosille 2025 ja 2026 on esitetty erikseen eikä kumulatiivisesti, kokonaissopeutus muodostuu siis vuosien 2025 ja 2026 summasta. Skenaarioissa on pääosin samoja toimenpiteitä, mutta niiden toteutusvauhti ja/tai tavoiteltu muutoksen suuruusluokka kasvaa seuraavaan skenaarioon siirryttäessä.

Huom. Toimenpideaihioiden suuruusluokka suuntaa-antava ja vaatii jatkovalidointia selvityksen jälkeen. Luvut pyöristetty. Toimenpideaihiokohtainen laskentalogiikka ja perustelut avataan erikseen liitetaulukossa. Lähde: NHG analyysi

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Absoluuttisesti sekä suhteellisesti suurin osa kustannusvaikutuksista kohdistuu suurille terveys- ja kuntoutuspalveluiden toimialueelle

Kustannushyödyt toimialueittain

Jako toimi- ja vastuualueille on suuntaa-antava ja vaatii jatkovalidointia selvityksen jälkeen. Luvut pyöristetty

2025								
Kustannushyödyt yhteensä	Terku		Artu		Yhteiset		Pela	
	Abs. muutos	%-muutos	Abs. muutos	%-muutos	Abs. muutos	%-muutos	Abs. muutos	%-muutos
Skenaario 1	3,6 M€	1,1 %	1,9 M€	0,6 %	0,7 M€	Laskeminen ei mielekästä vyörytyksistä johtuen	0,09 M€	0,5 %
Skenaario 2	5,3 M€	1,6 %	2,7 M€	0,8 %	0,9 M€		0,1 M€	0,7 %
Skenaario 3	10,1 M€	3,1 %	4,5 M€	1,4 %	1,4 M€		0,2 M€	1,2 %
Skenaario 4	20,8 M€	6,4 %	16,0 M€	4,8 %	3,3 M€		0,7 M€	4,1 %
Kustannushyötyjen jakautuminen toimialueille, %-osuudet								
Skenaario 1	58,0 %		29,8 %		10,7 %		1,5 %	
Skenaario 2	58,4 %		30,2 %		9,9 %		1,5 %	
Skenaario 3	62,1 %		28,0 %		8,5 %		1,4 %	
Skenaario 4	50,8 %		39,2 %		8,1 %		1,8 %	
2026								
Kustannushyödyt yhteensä	Terku		Artu		Yhteiset		Pela	
	Abs. muutos	%-muutos	Abs. muutos	%-muutos	Abs. muutos	%-muutos	Abs. muutos	%-muutos
Skenaario 1	7,9 M€	2,4 %	3,9 M€	1,2 %	1,3 M€	Laskeminen ei mielekästä vyörytyksistä johtuen	0,2 M€	1,0 %
Skenaario 2	11,6 M€	3,6 %	5,8 M€	1,8 %	1,8 M€		0,3 M€	1,5 %
Skenaario 3	20,2 M€	6,2%	8,9 M€	2,7 %	2,7 M€		0,4 M€	2,4 %
Skenaario 4	37,5 M€	11,6 %	26,0 M€	7,8 %	5,6 M€		1,2 M€	6,5 %
Kustannushyötyjen jakautuminen toimialueille, %-osuudet								
Skenaario 1	59,2 %		29,3 %		10,1 %		1,4 %	
Skenaario 2	59,5 %		29,8 %		9,3 %		1,4 %	
Skenaario 3	62,5 %		27,7%		8,4 %		1,3 %	
Skenaario 4	53,4 %		37,0%		7,9 %		1,7 %	

Keskeiset havainnot

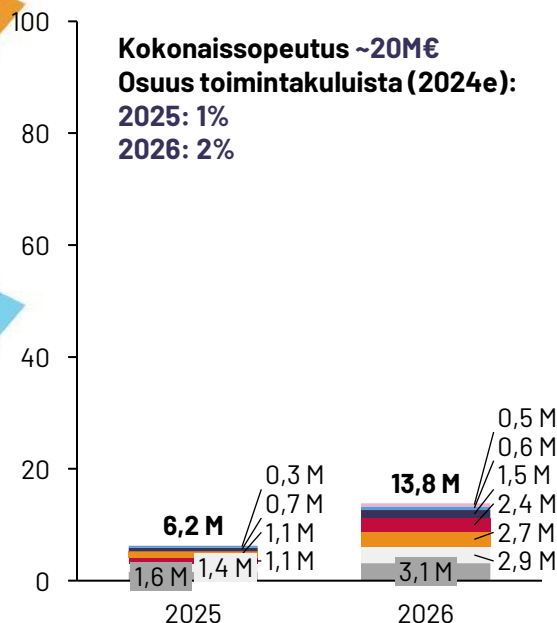
- Kullekin toimenpiteelle on määritetty, mille vastuu- ja toimialueelle toimenpiteet kohdistuvat
- Kustannushyödyt ovat jaettu vastuu- ja toimialueille erilaisia oletuksia käyttäen, kuten henkilötyövuosien tai toimintakustannusten suhteessa
- Kustannushyötytavoitteet painottuvat terveydenhuollon ja kuntoutuksen toimialueelle**
 - Kyseisellä toimialueella on tunnistettu olevan enemmän kehittämispotentiaalia mm. erikoissairaanhoidossa ja vuodeosastojen kehittämisessä
- Skenaariossa 4 ylimääräiset irtisanomiset ovat laskennallisesti jaettu toimialueille henkilötyövuosien suhteessa, ja muuttavat siten painotusten suhdetta toimialueiden kesken
 - Irtisanomisten tosiasiallinen kohdentuminen toimialueiden kesken vaatisi erillistarkastelun

Huom. jaottelu ei sisällä tuottojen lisäyksestä saatavaa kustannushyötyä

Lähde: NHG analyysi

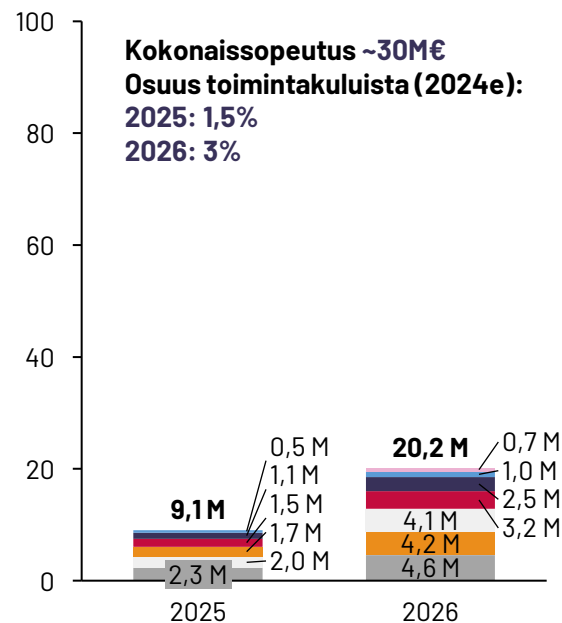
Kokonaissopeutuksen suuruusluokka vaihtelee 20 M€ ja 112 M€ välillä riippuen tarkasteltavasta skenaariosta – ainoastaan skenaario 4 saavuttaa kokonaissopeuttamistarpeen 112M

Skenaario 1: "Suoraviivaisimmat toimenpiteet"

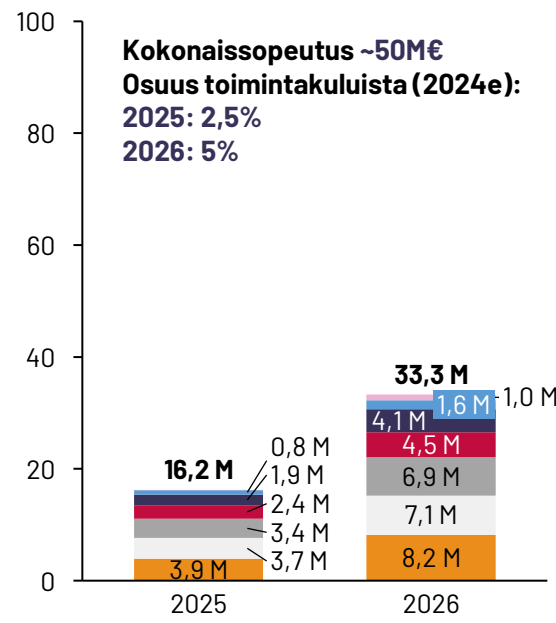
✗ Ei riitä kokonaissopeuttamistarpeeseen

Skenaario 2: "Lisää kunnianhimoa tavoitteisiin ja toiminnallisiin uudistuksiin"

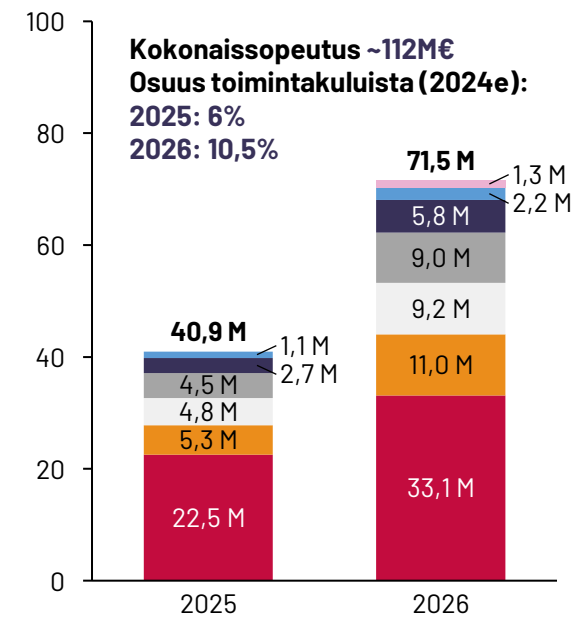
✗ Ei riitä kokonaissopeuttamistarpeeseen

Skenaario 3: "Laajat toiminnalliset muutokset ja toteutus nopeammassa aikataulussa"

✗ Ei riitä kokonaissopeuttamistarpeeseen

Skenaario 4: "Kunnianhimoinen toteutus ja sen lisäksi pakottava määrä ylimääräisiä toimenpiteitä sopeuttamistavoitteeseen"

✓ Riittää kokonaissopeuttamistarpeeseen

Palvelurakenteen keventäminen

Hoito- ja palveluketjujen sujuvoittaminen

Tuottavuuden parantaminen

Ostojen vähentäminen, tuotantotapojen arviointi

Tilojen, vuokrien ja palveluverkon kehittämisen tuomat säästöt

Tuottojen lisääminen

Kulujen ja päällekkäisyyksien karsiminen sekä skenaariossa 4 irtisanomiset

Laskennassa on arvioitu valittujen toimenpiteiden nettokustannusvaikutusten (menolisäykset huomioitu) euromääräistä kokoluokkaa. Kustannushyötyjen jakautuminen vuosille 2025 ja 2026 on esitetty erikseen eikä kumulatiivisesti, kokonaissopeutus muodostuu siis vuosien 2025 ja 2026 summasta. Skenaarioissa on pääosin samoja toimenpiteitä, mutta niiden toteutusvauhti ja/tai tavoiteltu muutoksen suuruusluokka kasvaa seuraavaan skenaarioon siirryttäessä. Ainoastaan skenaario 4 sisältää ylimääräisiä henkilöstön irtisanomisia toimenpiteiden realisoitumisen vaatimien irtisanomisien lisäksi. Tämä selittää kategorian "Kulujen ja päällekkäisyyksien karsiminen" kasvua skenaariossa 4.

Lähde: NHG analyysi

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Kustannushyödyt realisoituvat henkilöstön ja ostojen kautta – samanaikaisesti tulisi onnistua vähentämään molempien kustannuksia

Huom. Laskennan jaottelu ostojen ja henkilöstökustannusten näkökulmasta on suuntaa-antavaa!

Skenaario	Kululuokka	2025		2026		Keskeiset havainnot
		Nettokustannus-hyödyt~	Osuus kululuokan kokonaiskustannuksista (ennuste 2024)	Nettokustannus-hyödyt~	Osuus kululuokan kokonaiskustannuksista (ennuste 2024)	
Skenaario 1	Ostot	4,2 M€	1,7 %	10,0 M€	4,0 %	- Kustannushyödyt realisoituvat henkilöstön ja / tai ostojen kautta. Toimenpiteet ovat jaoteltu suuntaa-antavasti kategorioihin suuruusluokkien hahmottamiseksi. <i>Toimenpiteisiin liittyvät oletukset on kuvattu tarkemmin liitteessä 2</i> - Skenaarioissa 1-3 kustannushyödyt realisoituvat pääosin ostojen kautta - Ostojen vähentämisen osuus myös kasvaa henkilöstökustannusten vähentämistä voimakkaammin vuodesta 2025 vuoteen 2026 - Skenaariossa 4 on toimenpiteenä mukana myös irtisanomiset, mikä nostaa merkittävästi henkilöstöön kohdistuvaa osuutta Vuonna 2025 ostopalveluiden kuluja tulisi saada vähennettyä noin 1,7-5,8 % ja henkilöstökuluja noin 0,6-8,1 % skenaariosta riippuen Vuonna 2026 ostopalveluiden kuluja tulisi saada vähennettyä noin 4,0-11,5 % ja henkilöstökuluja noin 0,9-13,1 % skenaariosta riippuen
	Henkilöstö	2,0 M€	0,6 %	2,8 M€	0,9 %	
Skenaario 2	Ostot	6,8 M€	2,7 %	14,2 M€	5,6 %	
	Henkilöstö	2,3 M€	0,7 %	4,6 M€	1,4 %	
Skenaario 3	Ostot	11,9 M€	4,7 %	23,4 M€	9,2 %	
	Henkilöstö	4,2 M€	1,3 %	7,8 M€	3,1 %	
Skenaario 4	Ostot	14,8 M€	5,8 %	29,1 M€	11,5 %	
	Henkilöstö	26,2 M€	8,1 %	42,1 M€	13,1 %	

Huom. Tuottojen lisäykset ovat laskettu vähentyvänä tarpeena henkilöstövähennyksiin. Lisätarkennukset ja huomiot tulosten tulkintaan kuvattu sivulla 60.

Lähteet: Ekhva - talouden toteumat 2024, NHG analyysi

Arvion mukaan skenaarioiden 1-3 toimenpiteet on lukujen valossa mahdollista toteuttaa eläköitymisten, tehtäväsiirtojen ja poistumien kautta mutta se vaatii tarkempaa henkilöstöanalyysiä sekä onnistumista toteutuksessa

Laskenta on henkilöstökustannusten näkökulmasta on suuntaa-antavaa!

Skenaario	Kulu-luokka	2025				2026				Keskeiset havainnot
		Netto-kustannus-hyödyt~	Osuus kululuokan kokonais-kustannuksista (ennuste 2024)	Suuntaa-antava HTV muutos-tarve*	Toteutus	Netto-kustannus-hyödyt~	Osuus kululuokan kokonais-kustannuksista (ennuste 2024)	Suuntaa-antava HTV muutos-tarve*	Toteutus	
Skenaario 1	Henkilöstö	2,0 M€	0,6 %	39	Kevyin keinoin	2,8 M€	0,9 %	55	Kevyin keinoin	- Henkilöstöön kohdistuville kustannus-hyödyille on laskettu suuntaa-antava arvio kunkin skenaarion vaatimista henkilötyövuosivaikutuksista Skenaarioiden 1-2 vaatimat HTV-muutokset on mahdollista toteuttaa kevyin keinoin, eli tehtävämuutosten, eläköitymisten ja vaihtuvuuden kautta Skenaarion 3 vaatimat HTV-muutokset on laskennallisesti mahdollista toteuttaa kevyin keinoin, mutta se vaatii erinomaista onnistumista eläköitymisten ja poistumien kohdentumisen hyödyntämisessä Skenaarioissa 1-3 henkilöstömäärän tulee alentua, jotta vaikutus realisoituu Skenaariossa 4 on eritelty toiminnallisten muutosten ja ylimääräisten toimenpiteiden HTV-vaikutus: skenaario 4 toteutuminen vaatii myös irtisanomisia mutta niiden tarkkaa määrää ei pysty tämän analyysin pohjalta määrittämään
Skenaario 2		2,3 M€	0,7 %	46	Kevyin keinoin	4,6 M€	1,4 %	93	Kevyin keinoin	
Skenaario 3		4,2 M€	1,3 %	84	Mahdollisesti kevyin keinoin	7,8 M€	3,1 %	156	Mahdollisesti kevyin keinoin	
Skenaario 4	Toiminnallisiin muutoksiin perustuva +Lisätoimet 112M sopeuttamiseen pääsemiseksi	7,3 M€	2,3 %	146	Mahdollisesti kevyin keinoin	16,1 M€	5,0 %	322	Mahdollisesti kevyin keinoin	
		18,9 M€	5,9 %	377	Vaatii irti-sanomisia	26,0 M€	8,1 %	521	Vaatii irti-sanomisia	

Huom. Tuottojen lisäykset ovat laskettu vähentyvänä tarpeena henkilöstövähennyksiin. Lisätarkennukset ja huomiot tulosten tulkintaan kuvattu sivulla 60.

Lähteet: Ekhva - talouden toteumat 2024, NHG analyysi

Koonti: Skenaarioiden vaikutukset

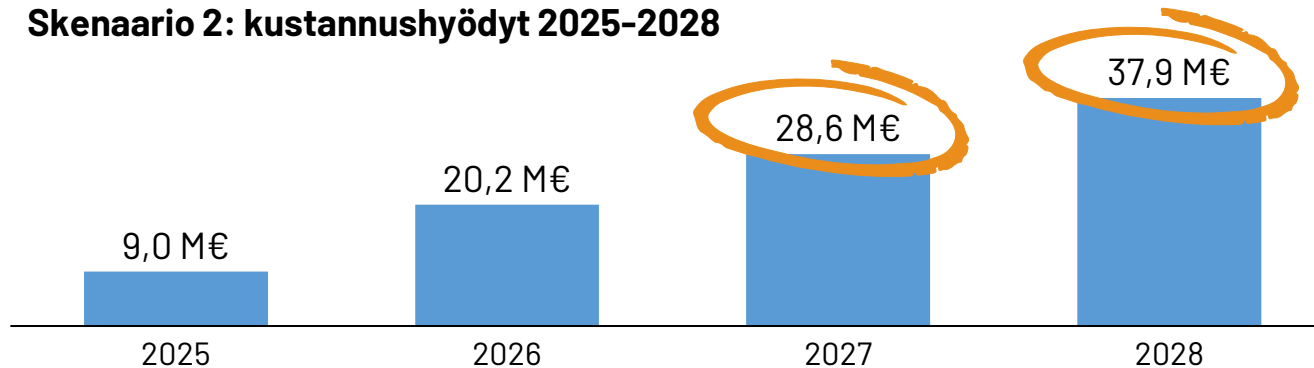
Skenaario	Kustannusvaikutukset	Henkilöstövaikutukset	Palveluiden järjestämisen lakisääteisyys	Muut vaikutukset / riskit	Talouden arviointimenettely v. 26 jälkeen*
Skenaario 1: "Suoraviivaisimmat toimenpiteet"	• Matalin skenaarioista – ~20 M€ sopeutus jää vielä kauas kokonaissopeuttamistarpeesta	• Ei merkittäviä vaikutuksia: tehtäväsiirtoja sekä eläköitymisiä ja poistumia hyödynnettävä	Ei merkittäviä vaikutuksia	Muutokset toteutettavissa, ei suuria vaikutuksia organisaation toimintakykyyn	Kyllä
Skenaario 2: "Lisää kunnianhimoa tavoitteisiin ja toiminnallisiin uudistuksiin"	• ~30 M€ sopeutus jää reilusti kokonaissopeuttamistarpeesta, mutta vuoden 2026 jälkeen vaikutukset voimistuvat	Keinoja esimerkiksi: • Tehtävämuutokset ja -siirrot • Eläköitymisen ja poistumien tavoitteellinen hyödyntäminen	Ei merkittäviä vaikutuksia	Muutokset toteutettavissa, ei suuria vaikutuksia organisaation toimintakykyyn	Kyllä
Skenaario 3: "Laajat toiminnalliset muutokset ja toteutus nopeammassa aikataulussa"	• Noin 41 % Skenaariota 2 korkeampi vuosille 2025–2026, mutta ~50 M€ sopeutus ei siltikään vielä riittävä	Keinoja esimerkiksi: • Laajat tehtävämuutokset ja -siirrot • Eläköitymisen ja poistumien tavoitteellinen hyödyntäminen	Mahdollisia vaikutuksia	Mahdollisia vaikutuksia organisaation toimintakykyyn ja välilliset vaikutukset henkilöstöön	Kyllä
Skenaario 4: "Kunnianhimoinen toteutus ja sen lisäksi pakottava määrä ylimääräisiä toimenpiteitä sopeuttamistavoitteeseen pääsemiseksi"	• ~112 M€ sopeuttaminen riittävä alijäämän kattamiseksi	Keinoja esimerkiksi: • Tehtäväsiirrot • Eläköitymisen ja poistumien tavoitteellinen hyödyntäminen • Irtisanomiset • Lomautukset	Merkittävät vaikutukset	Merkittäviä vaikutuksia asiakkaiden ja potilaiden palveluihin, organisaation toimintakykyyn ja henkilöstöön	Ei, mutta arviointimenettely todennäköisesti käynnistyy palveluiden järjestämisen lakisääteisyyden toteutumiseen liittyen

Keskeiset havainnot

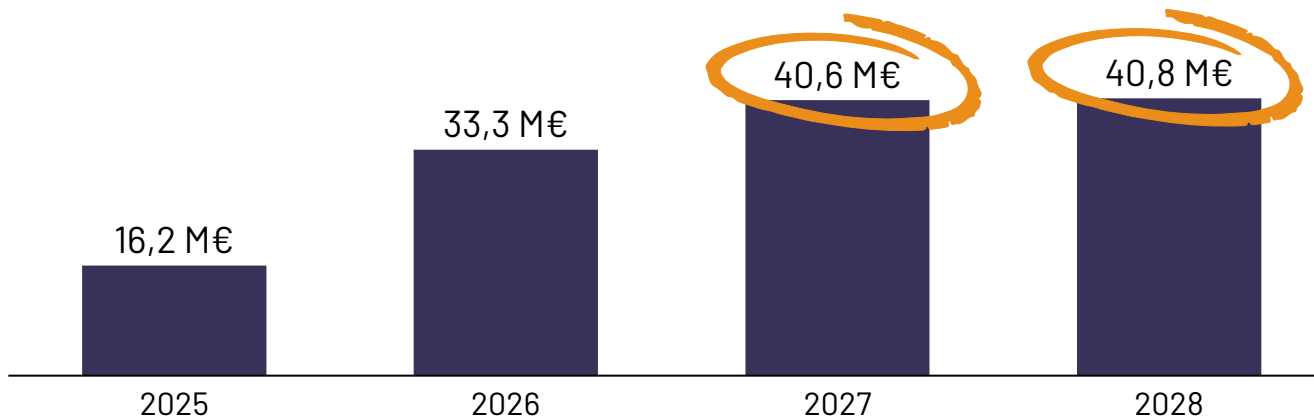
- **Skenaario 1** on toteuttavissa, mutta kustannusvaikutukset ovat alhaiset
- **Skenaario 2** osalta kustannusvaikutukset pystytään toteuttamaan kevein henkilöstövaikutuksin ja lakisääteisiä palveluita vaarantamatta
- **Skenaario 3** on kustannusvaikutuksiltaan skenaariota 2 korkeampi, mutta vaatii tiukemman aikataulun puolesta toimeenpanolta enemmän, jotta negatiiviset muut vaikutukset saadaan minimoitua – henkilöstövaikutusten osalta kustannushyötyjen realisoituminen vuoteen 2026 mennessä on mahdollista ilman irtisanomisia, mutta vaatii eläköitymisten, poistumien ja tehtäväsiirtojen todella onnistunutta hyödyntämistä
- **Skenaario 4** on ainoa, joka ei johda talouden arviointimenettelyyn, mutta tällöin muut vaikutukset ovat voimakkaita – skenaarion toteutuminen vaatii esimerkiksi irtisanomisia myös muista kuin toiminnallisista syistä

Skenaariossa 2 ja 3 vuosille 2027-2028 ajoittuvat suurimmat hyödyt, sillä toiminnallisten muutosten realisoituminen vie aikaa

Skenaario 2: kustannushyödyt 2025-2028

Skenaario 3: kustannushyödyt 2025-2028

Keskeiset havainnot

- Skenaarioissa 2 ja 3 **kustannushyödyt realisoituvat pääosin toiminnallisten muutosten kautta**
- Toiminnallisten muutosten toteuttaminen sekä niiden vaikutusten tuleminen näkyväksi tarvitsevat aikaa
- Tästä johtuen skenaarioissa 2 ja 3 ei saavuteta talouden tasapainoa vielä vuoteen 2026 mennessä, sillä **toiminnallisia muutoksia vaativien toimenpiteiden suurimmat hyödyt ajoittuvat vasta vuosille 2027 ja 2028**
- Talouden tasapainoon saaminen toiminnallisten muutosten kautta on siten mahdollista, mutta **toimenpiteiden toteuttaminen hallitusti vaatii pidemmän aikavälin, jotta kustannusvaikutukset realisoituvat kokonaisuudessaan**

Huom. Luvut eivät ole kumulatiivisia, vaan laskettu kustannushyöty per vuosi, mikäli asetettuihin tavoitetasoihin päästään

Vaikutuksia lakisääteisten palvelujen toteutumiseen on vain muutamissa lisäsopeuttamistoimenpiteissä ja niiden vaikutukset jäävät määrältään ja laajuudeltaan vähäisiksi skenaarioissa 1-3*

Skenaario	Kokonaisvaikutus	Vaikutukset lakisääteisten palveluiden toteutumiseen
Skenaario 1	Ei merkittäviä vaikutuksia (2/26 toimenpiteessä mahdollisesti vaarantuu jokin lakisääteisyysdimensio)	Mahdolliset vaikutukset Vammaispalveluiden ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden asumisen vähentäminen lähivuosina saattaisi mahdollisesti vaarantaa asiakasturvallisuuden ja palvelutarjonnan. Toisaalta hyvinvointialueen väestötasolla vaikutus kohdistuu vain pieneen ryhmään.
Skenaario 2	Ei merkittäviä vaikutuksia (2/26 toimenpiteessä mahdollisesti vaarantuu jokin lakisääteisyysdimensio)	Mahdolliset vaikutukset Vammaispalveluiden ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden asumisen vähentäminen lähivuosina saattaisi mahdollisesti vaarantaa asiakasturvallisuuden ja palvelutarjonnan. Toisaalta hyvinvointialueen väestötasolla vaikutus kohdistuu vain pieneen ryhmään.
Skenaario 3	Mahdollisia vaikutuksia (5/26 toimenpiteessä mahdollisesti vaarantuu jokin lakisääteisyysdimensio)	Mahdolliset vaikutukset - Samanaikaiset toimenpiteet voivat vaikuttaa hoitoon pääsyyn ja asiakasturvallisuuteen etenkin, kun lääkäri- tai muista asiantuntijaresursseista on pulaa. - Vammaispalveluiden ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden asumisen vähentäminen lähivuosina saattaisi mahdollisesti vaarantaa asiakasturvallisuuden ja palvelutarjonnan.
Skenaario 4	× Merkittäviä vaikutuksia (9/26 toimenpiteessä mahdollisesti tai todennäköisesti vaarantuu jokin lakisääteisyysdimensio)	Merkittävimmät vaikutukset: - Palveluiden karsiminen kokonaan pois voi vaikuttaa tuotannon ja yksilön näkökulmasta lakisääteisten palveluiden toteuttamiseen. Vaatii tarkempaa palvelukohtaista tarkastelua. - Mittavat henkilöstön lomautukset ja irtisanomiset vaikuttavat organisaation toimintakykyyn ja sitä kautta voivat vaarantaa kaikkia arvioituja lakisääteisyysdimensioita. Mahdolliset vaikutukset: - Vammaispalveluiden ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden asumisen vähentäminen lähivuosina saattaisi mahdollisesti vaarantaa asiakasturvallisuuden ja palvelutarjonnan. - Palveluiden kriteerien tarkastelu saattaisi vaikuttaa palveluihin pääsyyn ja hoitotakuun toteutumiseen. Palveluiden kriteereitä on jo kehitetty, toisaalta tunnistettu häiriökykyntä sekä kriteereiden yhtenäistämisen mahdollisuus (kuntakohtaisia erot).

Huomio! Useat lisäsopeuttamistoimenpiteet on kuvattu niiden kustannushyötymekanismin kautta esim. hoitojaksojen lyhentäminen. Toteutuakseen ne edellyttävät Ekhvan oman tuotannon toimivuutta ja sujuvuutta. Arviointi on tehty olettaen toiminnan sujuvan.

*Tarkastelujakso 2025 ja 2026, arviointi avattu tarkemmin sivuilla 64-65

** Arvioitu lisäsopeuttamistoimenpiteet, joille on tunnistettu tavoite ja laskettu kustannushyötymekanismi.

Lähteet: Ekhva haastattelut, Ekhva omavalvonnan osavuosikatsaus, Sotkanet, THL asiantuntijaraportti, NHG analyysi

Keskeiset havainnot

- Skenaarioiden toimenpiteiden** tavoitetasot ovat pääosin maltillisia. Niiden **vaikutukset lakisääteisten palveluiden toteutumiseen arvioidaan vähäisiksi skenaarioissa 1-3.**
- Skenaariossa 1 ja 2 palvelurakenteen keventämisestä arvioidaan syntyvän yksittäisiä vaikutuksia, jotka kohdistuvat pieneen asiakas-/asukasryhmään. Skenaariossa 3 on arvioitu yksittäisiä vaikutuksia muutamista toimenpiteistä.
- Skenaariossa 4 arvioidaan olevan mahdolliset merkittävät vaikutuksia johtuen palveluvalikoiman karsimisesta ja henkilöstön irtisanomisista, jotka eivät pohjaudu toiminnan uudistamiseen.** Toimenpiteitä tulisi kuitenkin täsmentää ennen kuin varsinaisia vaikutuksia voidaan arvioida.

Lakisääteisyysdimensiot, joita arvioitu:

- Palvelutarjonta
- Henkilöstömitoitus
- Palveluihin pääsy ja hoitotakuu
- Asukas, asiakas- ja potilasturvallisuus

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Lisäsopeuttamistoimenpiteiden arvioinnin koonti

Kustannusvaikutukset

- Kustannusvaikutukset on pyritty laskemaan realistisella otteella huomioiden Ekhvassa jo tehtyt toimenpiteet sekä tavoitetason ja toimeenpanovauhdin realistisuus
- Ainoastaan skenaario 4 yltää Ekhvan 112 M€ kokonaissopeuttamistarpeeseen. Skenaario 2 ja 3 eivät pääse tavoitteeseen vuonna 2026, mutta niiden osalta vaikutukset voimistuvat vuosina 2027 ja 2028
- **Toiminnan uudistamisen kautta on mahdollista saavuttaa kustannushyötyjä vuosina 2025–2026, mutta tällöin vaaditaan hyvin ripeää ja onnistunutta toimeenpanoa sekä toiminnan muutosten onnistunutta realisointia kustannusvähenemiseksi ostoissa ja henkilöstökuluissa**
- Jos Ekhva haluaa saada kasaan 112 M€ vuoteen 2026 mennessä, vaatii se arvion mukaan myös toimenpiteitä, joita ei suoraan pysty perustelemaan toiminnan uudistamisen kautta

Henkilöstövaikutukset

- Jotta lasketut kustannushyödyt toteutuvat, vaativat ne toiminnan muutosten onnistunutta realisointia kustannusvähenemiseksi ostoissa ja henkilöstökuluissa
- **Skenaariot 1, 2 ja 3 on suuntaa-antavasti mahdollista realisoida hyödyntäen kevyempiä henkilöstötoimia kuten tehtävänkuvamuutoksia ja tehtäväsiirtoja, eläköitymisiä ja muuta vaihtuvuutta**
 - Käytännössä tämä vaatii kuitenkin hyvin voimakasta ja ripeää henkilöstöresurssien kohdentamista toiminnan muutosten mukaisesti – myös henkilöstömäärän tulee samanaikaisesti pienentyä
- Mikäli Ekhva haluaa saada kasaan 112 M€ vuoteen 2026 mennessä (skenaario 4), arvion mukaan se ei onnistu ilman laaja-alaista henkilöstön irtisanomisia
- Tämän selvityksen henkilöstövaikutuksien arviointi on suuntaa-antava: arvio ja sen toteutettavuus vaativat tarkennuksia

Vaikutukset lakisääteisiin palveluihin

- Lakisääteisten palveluiden toteutumisen arviointi on suuntaa-antavaa ja määrittelynsä vuoksi osin tulkinnanvaraista
- **Jos sopeuttaminen tehdään onnistuneesti toiminta edellä (skenaariot 1–3), on se mahdollista toteuttaa ilman laajoja heikennyksiä lakisääteisten palveluiden toteuttamiseen.** Palveluja pitää kuitenkin pystyä tuottamaan uusilla tavoilla ja palvelujärjestelmää muokkaamaan, mikä joka tapauksessa tarkoittaa merkittäviä toiminnallisia ja sisällöllisiä muutoksia nykyiseen verrattuna
- Mikäli Ekhva haluaa saada kasaan 112 M€ vuoteen 2026 mennessä (skenaario 4), vaatii se myös ostojen tai henkilöstökulujen vähentämistä tavoilla, jotka eivät ole suoraan toiminnan kehittämisen näkökulmasta perusteltuja tai toimenpiteitä, jotka on toteutettu suunnittele mattoman nopeasti. Tällöin myös hyvin todennäköisesti syntyy negatiivisia vaikutuksia lakisääteisten palveluiden toteuttamisessa

Muut vaikutukset

- **Muut vaikutukset ja niiden suuruus ovat linjassa lakisääteisten vaikutusten kanssa. Skenaariot 1–3 on mahdollista toteuttaa ilman suuria negatiivisia vaikutuksia asukkaisiin, henkilöstöön ja organisaatioon.** Muutokset pitää kuitenkin toteuttaa selkeän ja suunnitelmallisen muutosjohtamisen kautta. Ristikkäisiä vaikutuksia on haastava arvioida.
- **Skenaariossa 4 sopeuttamisen taso sekä vauhti aiheuttavat suuremmat vaikutukset ja riskit palveluihin, organisaatioon ja henkilöstöön.** Tämä mm. haastanee organisaation toimintakyvyn ja aiheuttanee voimakkaita reaktioita väestössä, henkilöstössä ja poliittisessa päätöksenteossa.

Ekhvan nykyistä palvelujärjestelmää – ja valikoimaa hiomalla ja tehostamalla talouden kokonaissopeuttamistarpeeseen ei päästä ilman negatiivisia vaikutuksia – sopeuttamista on tehtävä toiminnan uudistamisen kautta

1

Etelä-Karjalan hyvinvointialueella on jo tehty sopeuttamistoimenpiteitä viime vuosina, mikä rajaa jäljellä olevien toimenpiteiden määrää ja kustannuspotentiaalia.

- Eksoten aikana toimintaa on jo yhtenäistetty ja rakenteita uudistettu: mm. hallinnon määrää on jo karsittu kuntayhtymäaikana yksinkertaiseksi. Myös Ekhvan sopeuttamishjelmassa useita toimenpiteitä on jo määritetty ja toteutettu
 - Esim. ikääntyneiden ympärivuorokautisen asumisen peittävyys on jo lähtötilanteessa matala kansallisesti verrattuna ja alueen laitoshoidon on purettu

2

...kuitenkin kustannuspotentiaalia toiminnan uudistamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi on vielä jäljellä etenkin toiminnan uudistamisen kautta.

- Ekhvan tarvevakioidut nettokäyttökustannukset ovat maan keskiarvoa hieman korkeammat ja esimerkiksi erityissairaanhoidon ja kotihoidon kustannukset ovat asukasta kohden korkeat.
- Toiminnan uudistamisen kautta potentiaalia on löydetty neljään eri skenaarioon mm. vuodeosastojaksojen lyhentämisessä, hoito- ja palveluketjujen sujuvoittamisessa sekä vuokratyön vähentämisessä – laskettu kustannusvaikutus syntyy kaikkien 32 eri toimenpideaihion kautta
- **Ekhvan nykyistä palvelujärjestelmää – ja valikoimaa hiomalla ja tehostamalla talouden kokonaissopeuttamistarpeeseen ei päästä ilman negatiivisia vaikutuksia – sopeuttamista on tehtävä toiminnan monipuolisen uudistamisen kautta**

3

Jotta skenaarioiden tavoiteltuihin kustannusvaikutuksiin päästään, pitää kustannusten kasvun hillintä pystyä pitämään täysin ennustetussa sekä onnistua toimeenpanossa tiukassa aikataulussa.

- Sopeuttamistoimenpiteissä onnistumisessa vaaditaan, mm.:
 - Toiminnan uudistamisessa päätösvalmistelun ja toimeenpanon suoraviivaisuutta ja ripeyttä sekä laajaa tietopohjaa toiminnan uudistamisen etenemisestä
 - Onnistunutta ja ripeää henkilöstösuunnittelua kustannusvaikutusten realisoimiseksi
 - Poliittista päätöksentekokykyä toiminnan uudistamiseksi
 - Henkilöstön sitoutumista yhä suurempiin ja moninaisempiin muutoksiin työssä

4

Talouden sopeuttaminen vuoteen 2026 mennessä ilman vaikutuksia henkilöstöön tai lakisääteisten palveluiden järjestämiseen ei ole mahdollista, koska toiminnallisten muutosten toteuttaminen vie aikaa

- Toiminnan muutoksesta syntyvät isoimmat kustannusvaikutukset realisoituvat vasta vuosikymmenen loppupuolella
 - Uudistamista vuoteen 2026 mennessä vaikeuttavat myös mm. pitkät vuokrasopimukset ja ostosopimukset.
 - Henkilöstömuutosten toteuttaminen vie aikaa esimerkiksi yt-lainsäädännön vuoksi
 - Henkilöstön laajamittaiset tehtäväkuvien muutokset ja tehtäväsiirrot vaativat rinnalleen myös järjestelmällistä osaamisen kehittämistä ja työhyvinvointia ja muutoskyvykkyyttä tukevaa henkilöstöohjelmaa

Hyvinvointialuejohtajan analyysi käytännön vaikutuksista

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

**Etelä-Karjalan hyvinvointialue
pystyy skenaariolla 3
kattamaan alijäämänsä
v. 2028 loppuun mennessä
ilman palvelukriisiä**

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Talouden sopeutus skenaario 3:n mukaisesti: alijäämät tulevat katetuksi v. 2028

	2025	2026	2027	2028
Henkilöstö	-4,1	-8,8	-11,6	-11,7
Ostot	-12,0	-23,5	-27,2	-27,3
Tuotot	0,2	1,1	1,8	1,8
Sopeuttaminen tilikaudella yhteensä	-16,2	-33,3	-40,6	-40,8
Tilikauden ali/ylijäämä	-14,0	10,4	26,3	49,4
Kumulatiivinen ali/ylijäämä	-84,0	-71,3	-42,6	4,6

* Tuotot on eriytetty henkilöstön sopeutuksesta

Rahoitus TA2023-TS2030 skenaario 3:n mukaisilla sopeutuksilla

LAINAT JA RAHOITUS 1000 EUR	HVA								
	TA2023	TP2023	E2024	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028	TS2029	TS2030
(KS)									
TOIMINNAN RAHAVIRTA									
Vuosikate	-24 839	-21 646	-30 908	-4 487	25 318	44 337	64 698	45 347	42 489
Satunnaiset erät	0	0							
Tulorahoituksen korjauserät	0	-1 008		0	0	0	0	0	
TOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-24 839	-22 654	-30 908	-4 487	25 318	44 337	64 698	45 347	42 489
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA									
Investointimenot	-19 490	-17 997	-24 848	-23 791	-39 724	-50 727	-59 182	-26 101	-14 200
Investointien korkokulut									
Rahoitusosuus investointimenoihin		2 023	2 505	4 425					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot		0							
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-19 490	-15 974	-22 343	-19 366	-39 724	-50 727	-59 182	-26 101	-14 200
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-44 329	-38 628	-53 250	-23 852	-14 406	-6 390	5 516	19 246	28 289
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA									
Lainakannan muutokset									
Antolainauksen muutokset									
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 490	0	31 034	18 700	39 724	33 200	13 100	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 650	-4 650	-4 650	-7 753	-10 993	-14 966	-18 286	-19 596	-19 596
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 000		9 500	13 700	-11 400	-11 800			
Oman pääoman muutokset	0								
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	-25 192	-4 000	-2 000	-3 000				
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	22 840	-29 842	31 884	22 647	14 331	6 434	-5 186	-19 596	-19 596
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-21 489	-68 470	-21 366	-1 206	-76	44	330	-350	8 693
				0	0	0	0	0	0
LAINAKANTA 31.12.	81 265	53 775	89 660	114 306	131 637	138 071	132 885	113 289	93 694
*Vuoden 2023 ennuste									
Kassa	28 707	22 660	1 294	88	13	57	387	38	8 731

Ekhvan
rahoituslaskelma 23-30
on tehty NHG:n analyysiin
perustuen skenaarion 3
mukaisella
kustannuskehitysarviolla
ja VM 23.9.2024
julkaisemilla
painelaskelmilla.

Skenaario 3 on toiminnan ja talouden kannalta ainoa vastuullinen toimintamalli

Pystymme Ekhvassa kattamaan alijäämät v.2028 loppuun mennessä

- Ilman lisärahoitusta
- Ilman palveluiden kriisiä
- Ilman yksilöitä tai palvelutuotannon järjestämiseen liittyvän lakisääteisyyden rikkomista

...mutta skenaarion 3 esittäminen

- On hyvinvointialuelain 115§ vastaista
- Estää vuoden 2025 alusta alkaen hyvinvointialuetta saamasta lainanottovaltuuksia palvelutuotannon arjen (laitteet, kalusto, asiakas- ja potilastietojärjestelmä) ja palveluiden kehittämisen kannalta kriittisiin investointeihin
- Jos aluehallitus ja -valtuusto sen talousarvioksi hyväksyisivät, voi olla hallinto-oikeudelle valituskelpoinen päätös (ristiriita hyvinvointialuelain 115§ kanssa)

Skenaario 4 on hyvinvointialuelain mukaan ainoa mahdollinen esitys mutta sekä toiminnan että talouden kannalta tietoisesti epärealistinen ja vastuuton

Talous

- Skenaario 4 esittäminen on lähtökohtaisesti epärehellistä ja kirjapitolain vastaista
- Palvelutason ja -tuotannon raju lasku lisää mitä todennäköisemmin sote-pela pitkäaikaiskuluja
- Jos aluehallitus ja -valtuusto sen talousarvioksi hyväksyisivät, kyseessä voi olla hallinto-oikeudelle valituskelpoinen päätös (ristiriita kirjanpitolain kanssa)

Palvelut ja toiminta

- Alueemme väestön todellista palvelutarvetta vastaavia palveluita ei olisi riittävästi
- Johtaa palveluiden lakisääteisyyden rikkomiseen
- Henkilöstöä tulisi vähentää vähintään 25%:lla (1366 htv), mutta jopa yli 40%:lla (2300 htv) jos ostojen vähentäminen ei onnistu

Viranhaltijan on mahdotonta tehdä esitys, joka ei rikkoisi lakia

- eikä viranhaltijan tai päättäjän kuulu asettaa Suomen lakia järjestykseen sen osalta mitä noudatetaan ja mitä ei

Nykytilanne

- Ei ole foorumia, jossa vastuullisen toiminnan ja hyvinvointialuelain ristiriita voidaan ratkaista
 - Vaihtoehtoina on taipua tekemään epärehellinen taloussuunnitelma, jolloin sekä ennakoitavuus, luotettavuus ja integriteetti kärsii
 - Ajautua ohjausvaikeuksien kautta palvelukriisiin mm. lainanottovaltuuksien osalta
- Arviointimenettely on toistaiseksi ainoa foorumi, jolla asia voidaan ratkaista, mutta
 - Ei ennakoivasti – vaaditaan akuutti kriisi johon reagoidaan parhaimmillaankin jälkijättöisesti

Dilemman ratkaisu vaatii lainsäädännön tarkastelua

- VM ja STM tulisi tarkastella alijäämien kattamisvelvoitteen aikatauluun liittyvän lainsäädännön muutostarpeita pikaisesti

tai

- Luoda lainsäädäntöön ennakoivan arviointimenettelyn mahdollisuus
 - Ennakoivassa arviointimenettelyssä tulisi olla mahdollisuus saada päätös alijäämien kattamisaikataulusta kohtuullisessa ajassa, mikäli toteuttamissuunnitelma ja toimeenpanokyky on uskottava
 - Arviointimenettelyä kevyempi
 - Ilman alueiden yhdistämiseen johtavaa selvitystä
 - Ei suoraa tai paikallisen päätöksenteon ohittavaa ohjausta, jos toimeenpano toteutuu suunnitellusti
 - Mahdollistaa kestäväälle talousuralle pääsyn kaikkien näkökulmasta kevyemmällä menettelyllä

Kiitos !

Palveluksessasi:
Sally, p. 0400497418

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue